

Հավելված
ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի
2009թ. հունվարի 14-ի թիվ 2/1 որոշման

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը պետական պատվերի և ծրագրերի կատարման նպատակով պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ իրականացված վերահսկողության արդյունքների վերաբերյալ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը` ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2008թ. գործունեության տարեկան ծրագիր (կետ 4.3), ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2008թ. սեպտեմբերի 8-ի թիվ 15/5 որոշում:

Վերահսկողության նպատակը` Պետական պատվերի և ծրագրերի կատարման նպատակով ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման ուսումնասիրություն:

Վերահսկողության առարկան` ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցներ, բյուջետային մուտքեր, պետական սեփականության գույքի կառավարման և օգտագործման հետ կապված գործարքներ:

Վերահսկողության օբյեկտ(ներ)ը` ՀՀ բնապահպանության նախարարություն, քսանմեկ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն (հիմնադիր` ՀՀ բնապահպանության նախարարություն):

Վերահսկողության ծավալը` Հետևյալ ծրագրերը համարվել են էական և ընդգրկվել են վերահսկողության մեջ`

- 2006-2007թթ. նախարարության ապարատի պահպանման ծախսեր` 1,707,786.0 հազ. դրամ (100%),

- 2006-2007թթ. «Երկրաբանահետախուզական աշխատանքներ» ծրագրով՝ 87,394.0 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. «Պահուստային հանքավայրերի գույքագրում» ծրագրով՝ 40,120.0 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. «Զրի ազգային ծրագրի մշակման աշխատանքներ» ծրագրով՝ 179,220.4 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. «Պետական աջակցություն «Սևան» ազգային պարկի պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների, անտառատնտեսական աշխատանքների իրականացման համար» ծրագրով՝ 317,980.0 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. «Ծաղկաձորի օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիտորինգի կայանի ստեղծում և շահագործում» ծրագրով՝ 46,458.3 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. «Արաքս գետի հիդրոլոգիական դիտակետերի վերանորոգման և շինարարական աշխատանքներ» ծրագրով՝ 42,862.2 հազ. դրամ (100%):

Վերահսկողությունն ընդգրկող ժամանակաշրջան՝ 2006-2007թթ.

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 11.09.2008-14.10.2008թթ.

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Վերահսկողության իրականացման ընթացքում կիրառվել են դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևը, ինչպես նաև համապատասխանության, ֆինանսական և կատարողական վերահսկողության տեսակները (վերջին երկուսը՝ ընտրանքային):

Վերահսկողության իրականացման ընթացքում յուրաքանչյուր ծրագրի համար սահմանվել է էականության մակարդակ, ինչպես արժեքային իմաստով, այնպես էլ՝ արժեքից անկախ: Մասնավորապես, գնումները համարվել են մեծածավալ և ռիսկային, ելնելով դրանից կիրառվել է ընտրանքային ստուգման եղանակը: Արժեքային իմաստով ընտրվել են 10 մլն դրամ և ավելի պայմանագրային արժեք ունեցողները, իսկ արժեքից անկախ՝ ընդգրկվել են օբյեկտներ՝ ըստ կատարված աշխատանքների տեսակի:

Ապացույցների ստացման մեթոդներից կիրառվել են փաստաթղթերի ու ակտիվների ստուգման, ընթացակարգի և գործընթացի ուսումնասիրության, հարցման և հաշվարկման մեթոդները: Իրականացվել է ֆինանսական հաշվետվությունների և համապատասխան տեղեկատվության տարրերի միջև փոխկապակցվածության և/կամ համեմատության վերլուծություն:

Ստուգման ընթացքում կիրառվել են ընտրանքի, տարբեր տվյալների (քանակական և որակական) համադրման մեթոդներ, կատարվել է նախապես պատրաստված հարցաշարերով տարբեր փաստաթղթերի և տվյալների մանրամասն ուսումնասիրություն: Ստուգումներն իրականացվել են նաև ֆիզիկական /չափագրում, գույքագրում/ եղանակով:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել, ինչպես նաև վեր են լուծվել վերահսկողության դիտարկման և ստուգման փուլում արձանագրված փաստերը:

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը (այսուհետ՝ նախարարություն) գործադիր իշխանության հանրապետական մարմին է, որը մշակում և իրականացնում է բնապահպանության բնագավառում ՀՀ կառավարության քաղաքականությունը:

Վերահսկողության արդյունքները.

**ՀՀ բնապահպանության նախարարության ապարատի պահպանման համար
հատկացված բյուջետային միջոցների օգտագործման վերաբերյալ**

2006-2007թթ. հաստատված նախահաշիվներով ՀՀ բնապահպանության նախարարության ապարատի պահպանման համար տարեկան ճշգրտված նախահաշվով նախատեսվել է համապատասխանաբար՝ 788,710.3 հազ. դրամ և 919,075.7 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը կազմել է 783,366.7 հազ. դրամ և 906,745.8 հազ. դրամ, դրամարկղային ծախսը՝ 776,818.5 հազ. դրամ և 906,745.8 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 774,670.8 հազ. դրամ և 900,794.1 հազ. դրամ:

Նախարարության ապարատի պահպանման համար հաստատված նախահաշվի առանձին հոդվածներով հատկացված բյուջետային միջոցները ուղղվել են սպասարկող կազմակերպություններ, առաջացնելով դեբիտորական պարտքեր, խախտելով ՀՀ կառավարության 15.12.05թ. թիվ 2162-Ն և 21.12.06թ. թիվ 1851-Ն որոշման 5.1 կետի պահանջները: Մասնավորապես

- Էլեկտրաէներգիայի, վառելիքի և ջեռուցման ծախսեր հոդվածով 2006թ. տարեկան նախահաշվով նախատեսվել է 18,095.8 հազ. դրամ, որից հոդվածափոխության արդյունքում 5000.0 հազ. դրամ ուղղվել է այլ նպատակների կատարմանը: Տարեկան ճշտված նախահաշվով ծախս է նախատեսվել 13,095.8 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 12,198.2 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 12,708.8 հազ. դրամ, ավելի կատարված ծախսը՝ 510.7 հազ. դրամ, որը փակվել է տարեսկզբին առկա դեբիտորական պարտքի հաշվին: Նախարարությունը հաշվի չառնելով տարեսկզբի 584.4 հազ. դրամ դեբիտորական պարտքը՝ փաստացի կատարված ծախսի դիմաց վճարել է ավելի գումար, որը տարեվերջին առաջացրել է նոր դեբիտորական պարտք, գումարով՝ 73.6 հազ. դրամ:

2007թ. տարեկան նախահաշվով նախատեսվել է 19,822.3 հազ. դրամ, որից 4,156.0 հազ. դրամ ներքին հոդվածափոխության արդյունքում ուղղվել է այլ նպատակների կատարմանը:

Տարեկան ճշտված նախահաշվով ծախս է նախատեսվել 15,666.3 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 15,083.2 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 15,123.7 հազ. դրամ: Առաջացած տարբերությունը փակվել է տարեսկզբին առկա դեբիտորական

պարտքի հաշվին: Ծախսերը ոչ իրատեսական պլանավորման արդյունքում պետական բյուջեից 2006-2007թթ. ավելի գումար է ստացվել 9,156.0 հազ. դրամ, որը հոդվածափոխության արդյունքում ուղղվել է այլ ծրագրերի կատարմանը: Պատկերը բնորոշ էր մաս 2005թ.ին, երբ պետական բյուջեից ավելի գումար է ստացվել 3,000.0 հազ. դրամ և ուղղվել այլ ծախսերի կատարմանը: Չնայած այն հանգամանքին, որ երեք տարի անընդմեջ ոչ ճիշտ պլանավորման արդյունքում պետական բյուջեից ստացվել է ավելի գումարներ, նախարարությունը շարունակում է էլեկտրաէներգիայի դիմաց դեռևս վճարել առանց համապատասխան ծախսի փաստաթղթերի՝ մոտավոր հաշվարկներով կազմված ակտերի հիման վրա:

- Կապի ծառայությունների վճար հոդվածով 2006թ. նախատեսվել է 21,244.7 հազ. դրամ, հոդվածափոխության արդյունքում 2,470.0 հազ. դրամ ուղղվել է այլ նպատակների կատարմանը: Տարեկան ճշտված նախահաշվով ծախս է նախատեսվել 18,774.7 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 17,592.8 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 17,304.4 հազ. դրամ: Փաստացի կատարված ծախսի դիմաց վճարվել է 288.6 հազ. դրամով ավելի գումար, տարեվերջին ստեղծելով դեբիտորական պարտք:

2007թ. նախատեսվել է 26,517.9 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 21,088.9 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 19,967.1 հազ. դրամ: Նախարարությունը, հաշվի չառնելով տարեսկզբին առկա 288.6 հազ. դրամ դեբիտորական պարտքը, փաստացի կատարված ծախսի դիմաց վճարել է 1,121.8 հազ. դրամով ավելի, տարեվերջին ստեղծելով նոր դեբիտորական պարտք, գումարով՝ 1,410.9 հազ. դրամ:

«Շենքերի, շինությունների և բնակարանային վարձակալության ծախսեր» հոդվածով 2006թ. տարեկան հաստատված նախահաշվով նախատեսվել է 10,169.0 հազ. դրամ: Տարվա ընթացքում, հոդվածափոխության արդյունքում նախատեսված գումարից այլ ծրագրերի կատարմանն է ուղղվել 650.0 հազ. դրամ: Ֆինանսավորումը, դրամարկղային և փաստացի ծախսը կազմել է 9,346.6 հազ. դրամ:

2007թ. նախատեսվել է 7,744.9 հազ. դրամ, հոդվածափոխության արդյունքում նախատեսված գումարը ավելացել է 360.0 հազ. դրամով:

Ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ 2006 և 2007թթ.-ին բյուջետային հայտերով ներկայացված շենքերի, շինությունների և բնակարանային վարձակալության վճարները հիմնավորված չեն եղել: Պետական բյուջեով նախատեսվել է գումարներ, որոնք հետագայում հոդվածափոխության արդյունքում ուղղվել են այլ ծրագրերի կատարմանը: Ֆիզիկական անձանց հետ տարածքների վարձակալության պայմանագրեր են կնքվել առանց նրանց պատկանող տարածքների վերաբերյալ սեփականության փաստը հաստատող, սեփականության վկայականի առկայության, իսկ վարձավճարներից, որպես հարկային գործակալ նախարարության կողմից չի գանձվել եկամտահարկ և վճարվել պետական բյուջե՝ 535.7 հազ. դրամ:

2006թ. պետական բյուջեից վարձակալության համար հատկացված միջոցներից կատարվել է ծրագրով չնախատեսված ծախս, գումարով՝ 2,795.3 հազ. դրամ, այն ուղղվել է սպասարկման ծառայությունների ծախսերը վճարելու համար:

- «Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարներ» հոդվածով 2006թ. նախատեսվել է 92,965.5 հազ. դրամ, որի դիմաց դրամարկղային ծախսը կազմել է 86,694.9 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 89,382.2 հազ. դրամ: Տարբերությունը՝ 2,687.3 հազ. դրամ, փակվել է տարեսկզբին առկա 3,840.6 հազ. դրամ դեբիտորական պարտքի հաշվին: Հարկ է նշել, որ առկա դեբիտորական պարտքերից մարվել է միայն մի մասը, տարեվերջին թողնելով 1,153.3 հազ. դրամ դեբիտորական պարտքի մնացորդ:

2007թ. նախատեսվել է 98,740.6 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 98,740.6 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 99,124.8 հազ. դրամ, գերաժախսը՝ 384.2 հազ. դրամ, փակվել է տարեսկզբին առկա 1,153.0 հազ. դրամ դեբիտորական պարտքի հաշվին: Դեբիտորական պարտքից մարվել է միայն մի մասը, տարեվերջին թողնելով 769.1 հազ. դրամ դեբիտորական պարտքի մնացորդ:

«Աշխատողների աշխատավարձ և աշխատավարձին հավասարեցված այլ վճարներ» հոդվածով նախատեսվել է հատկացնել 2006թ. 443,843.6 հազ. դրամ, 2007թ.՝ 530,562.9 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է համապատասխանաբար՝ 443,843.6 հազ. դրամ և 530,562.9 հազ. դրամ:

2006թ. նախարարությունում գրանցվել է ամսական միջին հաշվով 40.7, իսկ 2007թ.-ին՝ 36 թափուր հաստիք: Թափուր հաստիքների հաշվին առաջացած աշխատավարձի ֆոնդի չօգտագործված միջոցներից աշխատակիցներին վճարվել է պարգևատրում 2006թ.-ին 24,100.2 հազ. դրամ, 2007թ.-ին՝ 28,177.2 հազ. դրամ:

2007թ. ընթացքում «Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ-ից նախարարությունը անհատույց ստացել է 1,424.0 հազ. դրամ արժեքով ոգելից խմիչքներ /կոնյակ, գինի/, որը հետագայում որպես օգնություն բաշխել է նախարարության աշխատակիցներին: Աշխատակիցներին բնամթերային ձևով տրամադրված օգնությունը չի ստացել հաշվապահական ձևակերպում:

«Սեփական տրանսպորտի պահպանման ծախսեր» հոդվածով 2006 թ. նախատեսվել է 42,000.0 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 41,865.9 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 36,974.6 հազ. դրամ: Հաշվի չառնելով տարեսկզբին առկա 693.0 հազ. դրամ դեբիտորական պարտքը փաստացի կատարված ծախսի դիմաց մատակարար կազմակերպություն է փոխանցվել նախատեսված ամբողջ գումարը, տարեվերջին ստեղծելով չօգտագործված բենզինի և ավտոպահեստամասերի մնացորդ, գումարով՝ 5,584.3 հազ. դրամ:

2006թ. համար հայտ է ներկայացվել 35 ավտոմեքենայի համար, գումարով՝ 42,000.0 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ 01.01.06 թ. դրությամբ նախարարությունում փաստացի հաշվառվել է 29 ավտոմեքենա, որից շահագործման մեջ է եղել 26-ը: 2006թ. ձեռք է բերվել երկու

ավտոմեքենա, որից մեկը շահագործվել է հոկտեմբեր, իսկ մյուսը նոյեմբեր ամսից: Ծախսերի համար ավելի է պլանավորվել 10,800.0 հազ. դրամ:

2007թ. «Սեփական տրանսպորտի պահպանման ծախսեր» հոդվածով 35 ավտոմեքենայի համար ներկայացված հայտի համաձայն նախատեսվել է հատկացնել 42,000.0 հազ. դրամ: Տարեկան ճշտված նախահաշվով գումարը կազմել է 42,000.0 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը՝ 41,974.3 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 38,847.1 հազ. դրամ: 01.01.2007թ. դրությամբ նախարարությունում հաշվառվել է 33, իսկ շահագործվել է 30 ավտոմեքենա, 2007 թ. հունիս-հուլիս ամիսների դրությամբ մեքենաների քանակն ավելացել է 13-ով: Տարեկան գումարը ծախսերի համար ավելի է պլանավորվել 6,000.0 հազ. դրամի չափով: Պահանջվող չափաքանակից ավելի բենզինի ձեռք բերման հետևանքով տարեվերջին մնացորդը ավելացել է ևս 3,127.2 հազ. դրամով և կազմել է 8,711.5 հազ. դրամ: Ստեղծված ապրանքային մնացորդը հաշվի չի առնվել 2008 թ. ծախսերի պլանավորման ժամանակ:

2006թ. տարեկան նախահաշվով «Տրանսպորտային միջոցների ձեռքբերման ծախսեր» հոդվածով նախատեսվել է 30,000.0 հազ. դրամ, որը հոդվածափոխության արդյունքում ուղղվել է սարքեր և սարքավորումների ձեռք բերմանը, սակայն հոդվածով նախատեսված գնման ենթակա ավտոմեքենաների համար նախատեսված տրանսպորտային ծախսերը չի նվազեցվել և վերադարձվել պետբյուջե:

Այսպիսով, 2006-2007թթ. ընթացքում նախարարության կողմից սեփական տրանսպորտի պահպանման ծախսերի համար նախատեսվել և հատկացվել է գումար, չունենալով համապատասխան քանակի տրանսպորտային միջոց:

Երկրաբանահետախուզական աշխատանքներ

2006-2007թթ. ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը, «Երկրաբանահետախուզական աշխատանքներ» ծրագրով 2006թ. և 2007թ. ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է համապատասխանաբար՝ 19,000.0 հազ. դրամ և 69,000.0 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակում հատկացված միջոցների հաշվին «Ընդերքաբան», «Ջրիան», «Գեոկոմպլեքս», «Գեոէկոնոմիկա» ՊՓԲԸ-ների հետ կնքվել է պայմանագրեր, համաձայն որի կապալառուները պարտավորվել են կատարել պայմանագրի անբաժանելի մաս կազմող՝ տեխնիկական բնութագրով սահմանված երկրաբանահետախուզական և հիդրոերկրաբանական քարտեզների կազմման աշխատանքները: Կնքված պայմանագրերի ընդհանուր արժեքը վերոնշյալ ընկերությունների հետ 2006թ. կազմել է 19,000.0 հազ. դրամ, 2007թ.՝ 39,000.0 հազ. դրամ:

Համաձայն կազմակերպությունների կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն աշխատանքների վերաբերյալ ներկայացված կատարողական ակտերի, ինչպես նաև «Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ ներկայացված

հաշվետվությունների ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ «Ընդերքաբան» ՊԲԲԸ-ն 2006թ. կատարողական ակտերով պակաս աշխատանք է կատարել, գումարով՝ 323.6 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

Պահուստային հանքավայրերի գույքագրում

ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը, «Պահուստային հանքավայրերի գույքագրում» ծրագրով ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 2006 թ. 16,450.0 հազ. դրամ, 2007 թ.-ին ավելացել է 23,670,0 հազ. դրամ:

2006թ. ծրագրով նախատեսված աշխատանքներն իրականացնելու համար 25.07.2006թ. պայմանագիր է կնքվել «Սահակ» ԱԿ-ի հետ, գումարով՝ 16,450.0 հազ. դրամ «Երևան քաղաքի 9, Արագածոտնի մարզի 54 և Լոռու մարզի 47 պահուստային հանքավայրերի պաշարների գույքագրման» աշխատանքները իրականացնելու համար, իսկ 2007թ. ապրիլի 3-ին նույն ընկերության հետ կնքված պայմանագրով նախատեսվել է կատարել՝ «Արմավիրի, Շիրակի և Վայոց ձորի մարզերի թվով 133 պահուստային հանքավայրերի պաշարների գույքագրման » աշխատանքները, գումարով՝ 23,670.0 հազ. դրամ:

2006թ. ընթացքում կազմակերպության կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացված աշխատանքների կատարողական ակտերով, ինչպես նաև «Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ ներկայացված հաշվետվության գույքագրվել է՝ Երևան քաղաքում 5, Արագածոտնի մարզում՝ 30, Լոռու մարզում՝ 32 հանքավայր: Նախատեսված 110 հանքավայրից գույքագրվել է 67-ը, սակայն պայմանագրով նախատեսված գումարը ստացել է ամբողջությամբ, կամ «Սահակ» ԱԿ-ին նախարարության կողմից ավելի գումար է վճարվել 6,428.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

2007թ. ընթացքում կազմակերպության կողմից ներկայացված աշխատանքների կատարողական ակտերի համաձայն գույքագրվել է՝ Արմավիրի մարզում 25, Շիրակի մարզում՝ 34, Վայոց ձորի մարզում՝ 15 հանքավայր: Արդյունքում՝ նախատեսված 133 հանքավայրից գույքագրվել է 74-ը, սակայն պայմանագրով նախատեսված գումարը ստացել է ամբողջությամբ, կամ «Սահակ» ԱԿ նախարարության կողմից ավելի գումար է վճարվել 10,502.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

Ընդհանուր առմամբ, 2006-2007թթ., նախարարության կողմից «Սահակ» ԱԿ-ին ավելի գումար է վճարվել 16,930.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետբյուջե:

Բնապահպանության ոլորտի տեխնիկական կանոնակարգի մշակման աշխատանքներ

2006թ. ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը, «Բնապահպանության ոլորտի տեխնիկական կանոնակարգի մշակման աշխատանքների գծով պետական պատվեր» ծրագրով, ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 2600.0 հազար դրամ: Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվել է իրականացնել՝ «Էկոլոգիական անվտանգության ապահովումը՝ տնտեսական գործունեության արդյունքում շրջակա միջավայրի աղտոտվածության կանխարգելման և համալիր նվազեցման հիման վրա», «Էկոլոգիապես անվտանգ գյուղատնտեսության, բնօգտագործման և արտադրանքի համապատասխան մշակման մասին», «Ջրահեռացման մասին», «Տեղանքի առանձնահատկությունների և ջրավազանային կառավարման տարածքի հետ կապված՝ էկոլոգիական թողքերի սահմանման մասին» տեխնիկական կանոնակարգի մշակման աշխատանքները: Հատկացված գումարի շրջանակներում պետք է մշակվեր և ՀՀ կառավարության որոշումներով հաստատվեր երեք կանոնակարգ:

ՀՀ կառավարության 14.09.2006թ. թիվ 1297-Ն որոշմամբ «Էկոլոգիապես անվտանգ գյուղատնտեսության, բնօգտագործման և արտադրանքի համապատասխան մշակման մասին» կանոնակարգի մշակման աշխատանքների պահանջը չեղյալ է համարվել:

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը 25.12.06թ. պայմանագիր է կնքել «Հայաստանի հիդրոօդերևութաբանության և մոնիտորինգի պետական ծառայության» ՊՈԱԿ-ի հետ աշխատանքները կատարելու համար:

Հատկացված գումարի շրջանակներում կազմակերպության կողմից ներկայացվել է «Շրջակա միջավայրի աղտոտման կանխարգելման և համալիր նվազեցման» տեխնիկական կանոնակարգի նախագիծը, որը մինչև ստուգման պահը համապատասխան վավերացում չի ստացել և որպես նորմատիվ փաստաթուղթ չի գործում:

Ծրագրով նախատեսված երեք կանոնակարգի մշակման աշխատանքների փոխարեն ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված 2,600.0 հազ. դրամի շրջանակներում կատարվել է մեկ կանոնակարգի նախագծի մշակում, ծրագրի իրականացումից ակնկալվող արդյունքները ապահովվել են ոչ լիարժեք:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վերանայման, սահմանների ճշգրտման և քարտեզագրման աշխատանքներ

2007թ. ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վերանայման, սահմանների ճշգրտման և քարտեզագրման աշխատանքներ» և

«Սոսու պուրակ» պետական արգելավայրի վերականգնման» ծրագրերով ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է համապատասխանաբար՝ 23,450.0 հազ. դրամ և 22,955.0 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակներում 07.05.2007թ. «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի հետ կնքվել է պայմանագիր, համաձայն որի կապալառուն պարտավորվել է կատարել «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վերանայման սահմանների ճշգրտման և քարտեզագրման աշխատանքները», գումարով՝ 25,000.0 հազ. դրամ: Ծրագրով նախատեսվել է իրականացնել «Էրեբունի պետական արգելոցի», «Ջրվեժի անտառպուրակի», ինչպես նաև «Սև լճի», «Գիհու նոսր անտառների», «Գյուլագարակի սոճու», «Ախնաբատի կենու», «Արջատիլենու», «Մրտավարդենու», «Իջևանի», «Հանքավանի ջրաբանական» և «Սոսու պուրակ» պետական արգելավայրերի՝ սահմանների ճշտում և նկարագրություն, հազվագյուտ և արժեքավոր բույսերի և կենդանիների տեսակների արեալների ուսումնասիրում և նկարագրություն, 1:10000 և 1:5000 մասշտաբների քարտեզագրման, հարակից համայնքների և այլ հողօգտագործողների հետ վերանայված և փոփոխված սահմանների համաձայնեցման, սահմանների ամրակայման, գույքային իրավունքի պետական գրանցման նախադրյալների ապահովման աշխատանքներ:

2007թ. ընթացքում կազմակերպության կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացված երեք կատարողական ակտերով և արձանագրություններով փաստվել է աշխատանքների ամբողջական կատարում և վճարվել է պայմանագրով նախատեսված 25,000.0 հազ. դրամ գումարն ամբողջությամբ:

Ստուգման արդյունքներով պարզվել է, որ բնության հատուկ պահպանվող վերոհիշյալ թվով 11 արգելավայրի սահմանների ճշտման արդյունքում նախկինում ամրագրված տարածքները էականորեն փոխվել են, հաստատված 23008.2 հա ընդհանուր տարածքը նոր քարտեզագրման արդյունքում դարձել է 18740.4 հա, որը դեռևս ենթակա է փոփոխման, քանի որ կազմակերպության կողմից չի կատարվել տեխնիկական բնութագրով սահմանված վերանայված և փոփոխված սահմանների ոչ մի համաձայնեցում հարակից համայնքների և այլ հողօգտագործողների հետ: Փաստորեն կազմակերպությունը չի ապահովել նախատեսված թվով 11 արգելոցներից ոչ մեկի գույքային իրավունքի պետական գրանցման նախադրյալները, որը պատճառ է հանդիսացել, որ ստուգման պահին դեռևս ոչ մի հատուկ պահպանվող տարածք ՀՀ կառավարության որոշմամբ չի հաստատվել և պետական գրանցում չի ստացել:

Որոշ պահպանվող տարածքներ («Ախնաբատի կենու» և «Արջատիլենու» պետական արգելավայր) ամբողջությամբ ներառված են անտառային հողերում, այսինքն՝ «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի համաձայնությամբ հնարավոր էր գործառույթն իրականացնել ամբողջությամբ, որը չի կատարվել:

Այսպիսով, ծրագրի շրջանակներում ակնկալվող արդյունքները չեն իրականացվել, իսկ հատկացված գումարը՝ 25,000.0 հազ. դրամ չի ապահովել ակնկալվող արդյունավետություն:

Ջրի ազգային ծրագրի մշակման աշխատանքներ

2006թ. ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը, «Ջրի ազգային ծրագրի մշակման աշխատանքներ» ծրագրով ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 98,468.0 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակներում 03.04.2006թ. պայմանագիր է կնքվել «Ակադեմիկոս Ի. Վ. Եղիազարովի անվան ջրային հիմնահարցերի և հիդրոտեխնիկայի ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի հետ, որով կապալառուն պարտավորվել է կատարել Արմավիրի մարզի խորքային հորերի և բնաղբյուրների գույքագրման աշխատանքները՝ 79,985.0 հազ. դրամ արժողությամբ: Ընդ որում՝ պայմանագրով նախատեսված 1828 հորատանցքերի համարակալման, ջրի նմուշառման, քիմիական և մանրէաբանական անալիզի, կադաստրի ձևաթղթերի պատրաստման, պատճենահանման, քարտեզագրման և այլ աշխատանքների համար հաշվարկվել է 47,393.6 հազ. դրամ /մեկ հորատանցքը՝ 25.9 հազ. դրամ/: 150 բնաղբյուրների համարակալման, ջրի նմուշառման, ջերմաստիճանի որոշման, քիմիական և մանրէաբանական անալիզի, կադաստրի ձևաթղթերի պատրաստման, պատճենահանման, քարտեզագրման և այլ աշխատանքների համար հաշվարկվել է 32,591.4 հազ. դրամ /մեկ հորատանցքը՝ 217.3 հազ. դրամ/:

2006թ. ընթացքում կազմակերպության կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացված 8 կատարողական ակտերով և արձանագրություններով փաստվել է 1828 հորատանցքերի և 150 բնաղբյուրների գույքագրում՝ 79985,0 հազ.դրամ գումարով, որը վճարվել է ամբողջությամբ:

Ստուգման արդյունքներով պարզվել է, որ համաձայն կազմակերպության կողմից ներկայացված հաշվետվության և փաստացի հաշվառված կադաստրային քարտերի՝ գույքագրվել և կադաստրային գրանցում է ստացել 1828 հորատանցքի փոխարեն՝ 1793-ը, 150 բնաղբյուրների փոխարեն՝ 81-ը: ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից կազմակերպությանը ավելի գումար է վճարվել 35 հորատանցքերի համար՝ 906.5 հազ.դրամ (35x25.9 հ. դ.) և 69 բնաղբյուրների համար՝ 14993.7 հ.դ. (69x217.3 հ.դ.) ընդամենը՝ 15900.2 հազ.դրամ:

Կազմակերպության կողմից տեղագննվել է 10-20 մետր խորությամբ 199 հորատանցքեր մասնավոր տների բակերում, որոնց համար կազմվել է համառոտ նկարագիր՝ կոորդինատների, խորության, հորատանցքի տրամագծի և ջրի ծախսի վերաբերյալ: Հավելյալ աշխատանքների համար ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից կազմված

նախահաշվով, ծախսը կազմել է 4,585.7 հազ. դրամ: Փաստացի ավելի է վճարվել 11,314.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

2007թ. ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը, «Ջրի ազգային ծրագրի մշակման աշխատանքներ» ծրագրով ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 81,825.2 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակներում 11.04.2007թ. կնքվել է թիվ ԱՇՁԲ-07/362 պայմանագիրը «Պետգնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի և «Ակադեմիկոս Ի. Վ. Եղիազարովի անվան ջրային հիմնահարցերի և հիդրոտեխնիկայի ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի միջև, համաձայն որի կապալառուն պարտավորվել է կատարել՝ «Ջրավազանային կառավարման տարածքներում ջրի ստանդարտների սահմանման» աշխատանքները՝ 9,762.0 հազ. դրամ գումարով և «Արարատի, Շիրակի մարզերում ստորերկրյա քաղցրահամ աղբյուրների /ջրառու հորատանցքերի և բնաղբյուրների/ գույքագրման» աշխատանքները՝ 70,990.4 հազ. դրամ գումարով: Ընդ որում պայմանագրով չի սահմանվել կատարվող աշխատանքների նախահաշիվը, խորքային հորերի, բնաղբյուրների նախնական քանակը և միավորի գինը: Մինչդեռ ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից ՀՀ կառավարություն ներկայացված 2007 թ. «Բյուջետային ֆինանսավորման հայտ նախագծում կազմվել է նախահաշիվ, համաձայն որի Արարատի մարզի համար տրված է նախկինում գույքագրված 100 բնաղբյուրների և 1428 խորքային հորերի գույքագրում, իսկ Շիրակի մարզի համար՝ 300 բնաղբյուրներ և 398 խորքային հորերի գույքագրում: Այսինքն՝ Արարատի և Շիրակի մարզերում նախատեսվել է 2226 բնաղբյուրների և խորքային հորերի գույքագրում, որի համար սահմանվել է միավորի գինը՝ 40.44 հազ. դրամ: Միջույթի արդյունքում որոշված 70,990.4 հազ. դրամ գումարից ելնելով միավոր աշխատանքի գինը կազմում է 31,89 հազ. դրամ /70,990.4/2226/:

Ստուգման արդյունքներով պարզվել է, որ 2007թ. ընթացքում կազմակերպության կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացված 8 կատարողական ակտերով և արձանագրություններով, ինչպես նաև համաձայն ներկայացված հաշվետվության և փաստացի հաշվառված կադաստրային քարտեզի՝ գույքագրվել և կադաստրային գրանցում է ստացել 1508 խորքային հորեր և 417 բնաղբյուրներ /ընդամենը 1925 միավոր/, որի համար պետք է վճարվեր 61,388.3 հազ. դրամ գումար /1925*31.89/, մինչդեռ վճարվել է պայմանագրային ամբողջ՝ 70,990.4 հազ. դրամ գումարը: ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից կազմակերպությանը ավելի գումար է վճարվել 9,602.1 հազ. դրամ:

Կազմակերպության կողմից տեղազննվել է 10-20 մետր խորությամբ 318 հորատանցք մասնավոր տների բակերում, որոնց համար կազմվել է համառոտ նկարագիր՝ կոորդինատների, խորության, հորատանցքի տրամագծի և ջրի ծախսի վերաբերյալ: Հավելյալ աշխատանքների համար ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից կազմված

նախահաշվով, ծախսը կազմում է 6,304.7 հազ. դրամ: Փաստացի ավելի է վճարվել 3,297.4 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

Այսպիսով, 2006-2007թթ. չկատարված աշխատանքների համար կապալառուին ավելի է վճարվել 14,611.9 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Արաքս գետի հիդրոլոգիական դիտակետերի վերանորոգման և շինարարական աշխատանքներ

«Արաքս գետի հիդրոլոգիական դիտակետերի վերանորոգման և շինարարական աշխատանքներ» ծրագրի իրականացման համար պետական բյուջեից հատկացվել է 43,183.1 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 42,862.2 հազ. դրամ: Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին իրականացվել է Արաքս- Սուրմալու հիդրոլոգիական դիտակետի ընդունարանի շենքի կառուցման և Ախուրյան-Երվանդաշատ հիդրոլոգիական դիտակետի ընդունարանի շենքի վերանորոգման, ինչպես նաև նախագծային աշխատանքները:

Իրականացված աշխատանքների ուսումնասիրությունից և տեղում կատարված չափագրումներից պարզվել է, որ շինարարական աշխատանքները կատարվել են խախտումով, քույլ է տրվել հավելագրում՝ գումարով 6,401.7 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե: Մասնավորապես՝ «Արաքս- Սուրմալու» հիդրոլոգիական դիտակետի ընդունարանի շենքի կառուցման աշխատանքների իրականացման համար պայմանագիր է կնքվել «Գոռ Տիգ» ՍՊ ընկերության հետ՝ 27,488.2 հազ. դրամ արժեքով: Ընկերության կողմից չկատարված աշխատանքների՝ չտեղադրված բազալտե եզրաքարերի, պատուհանագոգերի, չկառուցված կոյուղու դիտահորերի, նախագծով նախատեսված 30 ԿՎտ Վիլսոն դիզել գեներատորի փոխարեն 1966թ.-ի խորհրդային արտադրության 20 ԿՎտ դիզել գեներատոր տեղադրելու, սրբատաշ քարերով 6 և 3 կտրվածքով քիվերի կառուցման փոխարեն բազալտե սալիկներով երեսապատման աշխատանքներ կատարելու դիմաց վճարվել է 5,520.0 հազ. դրամ:

«Ախուրյան-Երվանդաշատ» դիտակետի ընդունարանի շենքի վերանորոգման աշխատանքների իրականացման համար պայմանագիր է կնքվել «Նոր Բաղաբերդ» ՍՊ ընկերության հետ 14,141.4 հազ. դրամ արժեքով: Չտեղադրված յուղային մարտկոցների, պակաս կառուցված մեկ դիտահորի, չմոնտաժված 300 մետր ալյումինե հաղորդալարերով (3 լար) հաղորդագծի, չկատարված 50 մետր արտաքին ջրագծի, Պ2 տիպի մետաղապլաստե բացվող պատուհանների փոխարեն 6 քմ-ը չբացվող փեղկերով տեղադրելու դիմաց ավելի գումար է վճարվել ընկերությանը 881.7 հազ. դրամ:

**«Ծաղկաձորը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանող
զբոսաշրջության կենտրոն» նպատակային խնդիրների լուծման
միջոցառումների ցանկով նախատեսված հիդրոօդերկութաբանական
միջոցառումներ**

«Ծաղկաձորը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանող զբոսաշրջության կենտրոն» նպատակային խնդիրների լուծման միջոցառումների ցանկով նախատեսված հիդրոօդերկութաբանական միջոցառումների ծրագրով նախատեսվել է կատարել Ծաղկաձոր քաղաքի հիդրոօդերկութաբանական դիտակետի շինարարական աշխատանքներ: Հիմնանորոգման և նախագծային աշխատանքների կատարման նպատակով պայմանագրեր է կնքվել «Պահլավունիք» ՍՊ ընկերության հետ՝ գումարով 7,400.0 հազ. դրամ, տեխնիկական հսկողություն իրականացնելու համար «Գրիհով Գեո» ՍՊ ընկերության հետ՝ գումարով 140.0 հազ. դրամ:

Շինարարական և նախագծային աշխատանքների ուսումնասիրությունից և տեղում կատարված չափագրումներից պարզվել է, որ նախահաշվում առանց որևէ հիմնավորման կիրառվել են 1.2 գործակից բարձր լեռնայնության և 1.2 գործակից անհարմար տեղանքի համար: Կամրջակի բետոնե հիմքի իրականացման աշխատանքների նյութածախսում ավելի է հաշվարկվել 0.489 տոննա մետաղական կոնստրուկցիայի ծախս: Նշված խախտումների հետևանքով պայմանագրային գումարը գերազանցել է ճշտված նախահաշվային արժեքը 858.0 հազ. դրամով: Կատարողական ակտերով փաստացի կատարվածից ավելի է հաշվարկվել 15 գծմ մետաղական ցանկապատի տեղադրման և յուղաներկման աշխատանքներ՝ գումարով 294.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

Հիդրոօդերկութաբանական կայանի շենքերի և կառույցների հիմնանորոգում

Հիդրոօդերկութաբանական կայանի շենքերի և կառույցների հիմնանորոգման ծրագրի իրականացման համար պետական բյուջեից հատկացվել է 22,400.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 22,399.6 հազ. դրամ:

Հատկացված միջոցների հաշվին պայմանագիր է կնքվել «Վթարշին» ՍՊ ընկերության հետ՝ գումարով 8,571.9 հազ. դրամ, Երևանի ագլոմետ կայանի վարչա-արտադրական, Ուրցաձորի օդերկութաբանական կայանի վարչական և Մերձավանի ծառայողական շենքերի նորոգման աշխատանքների կատարման համար: Շորժայի, Որոտանի և Պուշկինի բարձր լեռնային օդերկութաբանական կայանների վարչարտադրական շենքերի նորոգման աշխատանքների համար «Հանքավան» ՀԶԳ ԲԲ ընկերության հետ՝ գումարով 8,981.8 հազ.

դրամ, իսկ Հայպետհիդրոմետի 1-ին մասնաշենքի 1-ին հարկի նորոգման աշխատանքների համար «Նոր Բաղաբերդ» ՍՊ ընկերության հետ՝ գումարով 4,847.9 հազ. դրամ:

Որոտանի, Պուշկինի բարձր լեռնային օդերևութաբանական կայանների վարչաարտադրական և Շորժայի օդերևութաբանական կայանի վարչական շենքերի վերանորոգման նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգմամբ պարզվել է, որ սխալ են ընդունվել կանոնավոր ձևի քարով պատի շարի նորմատիվային աշխատավարձի չափը, ներքին փայտյա դռների, 0.55մմ հաստությամբ տանիքի մետաղական թիթեղի միավորի արժեքը, որի արդյունքում պայմանագրային գինը գերազանցել է ճշտված նախահաշվային արժեքը 154.4 հազ. դրամով:

Աշխատանքների կատարման ընթացքում կապալառուի գներով կազմվել են թվով երկու փոփոխված ծավալների համադրում 1203.6 հազ. դրամ գումարի, քանի որ նշված համադրումը կազմել է պայմանագրային գնի 13.4%-ը, հետևաբար համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 742-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, փոփոխությունը պետք է կատարվեր կողմերի համաձայնությամբ կազմված լրացուցիչ նախահաշվի հիման վրա: Սահմանված կարգին համապատասխան հաշվարկի դեպքում պակասեցված աշխատանքների նախահաշվային արժեքը կազմում է 1,517.0 հազ. դրամ, իսկ դրանց դիմաց կատարված որպես ավելացվող աշխատանքների նախահաշվային արժեքը կազմում է ընդամենը 1,000.0 հազ. դրամ կամ համադրմամբ պակասեցված աշխատանքների դիմաց կատարված ավելացվող աշխատանքների համար ավելի է հաշվարկվել և վճարվել 517.0 հազ. դրամ:

Ուրցածորի օդերևութաբանական կայանի վարչական, Մերձավանի ծառայողական շենքի և Երևանի ագրոմետ կայանի վարչաարտադրական շենքերի վերանորոգման աշխատանքները 19.06.2006թ ԱՇՁԲ-06-297-1 պայմանագրի շրջանակներում իրականացրել է «Վթարշին» ՍՊԸ-ն 571.94 հազ. դրամ պայմանագրային գումարով:

Նախահաշվի ստուգմամբ պարզվել է, որ սխալ են ընդունվել ներքին փայտյա դռների և լատեքսային ներկի միավորի արժեքները. ճշտված նախահաշվային արժեքը կազմել է 8221.8 հազ. դրամ կամ պայմանագրային գինը գերազանցել է ճշտված նախահաշվային արժեքը 350.14 հազ. դրամով :

Ծաղկաձորի օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիտորինգի կայանի ստեղծում և շահագործում

2006թ. ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը «Ծաղկաձորի օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիտորինգի կայանի ստեղծում և շահագործում» ծրագրով ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 31,752.0 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակներում պայմանագրեր են կնքվել «Լ.Ս.Տ. Գրուպ» ՍՊԸ-ի, «Կոմպաս» ՍՊԸ-ի և «Ֆիտոկան» ՍՊԸ-ի հետ Ծաղկաձորի օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիտորինգի կայանի ստեղծման համար նմուշառման և չափման

գործիքների, ավտոմատ անալիզատորների, տվյալների հավաքման և վերլուծման սարքավորումների, ինչպես նաև լաբորատոր սարքերի ձեռք բերման նպատակով:

Ծրագրով նախատեսված սարքավորումները ձեռք են բերվել, սակայն առ այսօր կայանը չի գործում շենքի շինարարության ուշացման պատճառով:

«Ծաղկածորի օդային ավազանի ադապտացիայի մոնիտորինգի կայանի ստեղծում և շահագործում» ծրագրով 2006թ. ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների ծախսը ակնկալվող արդյունավետություն չի ապահովել: Առ այսօր գնված սարքավորումները չեն տեղադրվել, իսկ կայանը չի գործում:

Հիդրոոդերևութաբանական կայանների տեխնիկական վերազինում

«Հիդրոոդերևութաբանական կայանների տեխնիկական վերազինում» ծրագրի իրականացման համար պետական բյուջեից հատկացվել է 71,100.0 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը, դրամարկղային և փաստացի ծախսը կազմել է 69,257.0 հազ. դրամ:

Ծրագրի նպատակն է՝ ապահովել ՀՀ պետական միջնաժամկետ և տարեկան ծրագրերով նախատեսված հիդրոոդերևութաբանական երևույթների բացահայտման և գնահատման, դիտացանցի և լաբորատոր հզորությունների ուժեղացման միջոցառումների կատարումը:

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին նախատեսվել են «Հայաստանի հիդրոոդերևութաբանության և մոնիտորինգի պետական ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի արտադրական հզորությունների մեծացումը և դրանց համապատասխանեցումն ազգային և միջազգային ստանդարտներին:

Ծրագրի իրականացման արդյունքում ակնկալվել է ստեղծել վերազինված օդերևութաբանական կայաններ, համապատասխան հիդրոոդերևութաբանական տեղեկատվության որակյալ ապահովման համար:

Հատկացված միջոցների հաշվին ձեռք է բերվել երկու հատ օդերևութաբանական ավտոմատ կայաններ՝ գումարով 12,300.0 հազ. դրամ, որից մեկը մինչ օրս գտնվում է «Հայաստանի հիդրոոդերևութաբանության և մոնիտորինգի պետական ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի պահեստում և չի ծառայում նպատակին, չի ապահովում նախատեսված արդյունավետություն: 2007թ. «ԷՖԷՄՉԵԹ» ՍՊԸ-ից ձեռք է բերվել օդերևութաբանական առավելագույն, նվազագույն, ժամկետային և խոնավաչափական ջերմաչափ, յուրաքանչյուրից՝ 100 հատ, 9,920.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով, որից 340 հատ ստուգման պահին՝ 01.10.2008թ.-ի դրությամբ, դեռևս գտնվում էր պահեստում: Հարկ է նշել, որ պահեստում առկա ջերմաչափի մնացորդի պարագայում 2008թ. ընթացքում ձեռք է բերվել ևս 200 հատ ջերմաչափ, գումարով՝ 6,000.0 հազ. դրամ:

Նշված ապրանքների մատակարարման ժամկետն ուշացնելու համար նախարարության կողմից ժամկետանց օրերի համար տույժ չի հաշվարկվել և գանձվել՝ գումարով 446.0 հազ. դրամ ($90\text{օր} \times 9,920.0 \text{ հազ. դրամ} \times 0.05\%$): Ժամկետանց օրերի տույժ չի հաշվարկվել նաև թվային բարոմետրը՝ գումարով 950.4 հազ. դրամ և համակարգչային ծրագիրը՝ գումարով 4,140.0 հազ. դրամ ուշացնելու համար, որը կազմում է համապատասխանաբար՝ 27.0 հազ. դրամ ($950.4 \text{ հազ. դրամ} \times 57\text{օր} \times 0.05\%$) և 118.0 հազ. դրամ ($4,140.0 \text{ հազ. դրամ} \times 57\text{օր} \times 0.05\%$):

Սևանա լճում և նրա ավազանում կատարվող հիդրոօդերևութաբանական մոնիտորինգ

«Սևանա լճում և նրա ավազանում կատարվող հիդրոօդերևութաբանական մոնիտորինգ» ծրագրի կատարման համար 2006թ. պետական բյուջեից նախատեսվել և հատկացվել է 181,600.0 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 180,420.1 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 27, 420.1 հազ. դրամ (պայմանագրով նախատեսված հիդրոլոգիական նավի մատակարարումը, գումարով՝ 153,000.0 հազ. դրամ, կատարվել է 2007թ.-ին):

Ծրագրի նպատակն է՝ Սևանա լճի էկոհամակարգերի բնականոն զարգացման և վերականգնման, բնական պաշարների վերարտադրման, պահպանման, դրանց ճիշտ օգտագործման միջոցով լճի ավազանում բարելավել հիդրոօդերևութաբանական մոնիտորինգի համակարգը:

Ծրագրի շրջանակներում ակնկալվել է ձեռք բերել ստանդարտ դիտարկումներ իրականացնելու համար ավտոմատ ռադիոհաղորդող օդերևութաբանական կայան, նոր նավ, կապի և ջրային ռեսուրսների չափման արդիական միջոցներ և ստեղծել տեղեկատվության օպերատիվ փոխանակման համակարգ:

Պետական բյուջեից հիդրոլոգիական նավի գնման համար վճարվել է 153,000.0 հազ. դրամ, ձեռք բերված ապրանքի արժեքը՝ ըստ հանրապետություն ներմուծված մաքսային փաստաթղթի կազմում է 79,931.6 հազ. դրամ, տարբերությունը՝ 73,068.4 հազ. դրամ, որը չի կարող ապահովել պետական միջոցի ծախսման արդյունավետությունը:

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին գնումների կատարումը ենթադրում է պետության կարիքների տնտեսապես շահավետ պայմանների բավարարում, իսկ շահավետության որոշիչ գործոնը՝ ամենացածր գներով պայմանագրի կնքումն է: Նախարարությունը, որը կոչված է շուկայի ուսումնասիրության միջոցով կազմել և ներկայացնել առաջարկին համարժեք պահանջարկ, որոնց պայմաններում պետության կարիքները կբավարարվեն հնարավորինս շահավետ պայմանագրերի կնքմամբ, ձեռք է բերել ապրանք՝ հիդրոլոգիական նավ, որը երկու անգամ թանկ է հանրապետություն ներկրված տվյալ ապրանքի մաքսային արժեքից:

Հիդրոլոգիական հատուկ նշանակության նավի մատակարարման համար «Կամար» ՓԲԸ-ի հետ կնքված պայմանագրով նախատեսված ապրանքի մատակարարման ժամկետը խախտելու համար նախարարության կողմից չի հաշվարկվել և գանձվել ժամկետանց օրերի համար նախատեսված տույժը՝ գումարով 10,404.0 հազ. դրամ ($136\text{օր} \cdot 0.05\% \cdot 153\text{մլն}$):

Հատկացված միջոցների հաշվին ձեռք է բերվել ծրագրով նախատեսված բոլոր սարքավորումները:

ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդ

ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից 2006թ.-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը հատկացվել է 115,196.2 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը, դրամարկղային ծախսը կազմել է 110,544.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 49,544.0 հազ. դրամ:

ՀՀ կառավարության 13.07.2006թ.-ի թիվ 1066-Ն որոշման համաձայն ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից, Սևանա լճի մակարդակի բարձրացմամբ պայմանավորված ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման աշխատանքներն առավել արդյունավետ կազմակերպելու նպատակով արմատահան տեխնիկա գնելու համար հատկացվել է 63,000.0 հազ. դրամ: Հատկացված միջոցների հաշվին «Ուայդ Գեյթ» ՍՊ ընկերության հետ, մրցակցային բանակցություններով, կնքվել է պայմանագիր ծառահանման և ծառատնկման նպատակով նախատեսված մեքենա-մեխանիզմ մատակարարման համար, գումարով՝ 61,000.0 հազ. դրամ,:

Նախարարության կողմից չի հաշվարկվել և գանձվել «Ուայդ Գեյթ» ՍՊ ընկերության կողմից մեքենա-մեխանիզմը նախատեսված ժամկետում չմատակարարելու համար սահմանված ժամկետանց օրերի տույժը: Նշված տույժը հաշվարկվել է 2008 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 47 հրամանի համաձայն իրականացված հանդիպակաց ստուգման ընթացքում:

ՀՀ կառավարության 2006թ. ապրիլի 27-ի թիվ 554-Ա որոշման համաձայն Սևանա լճի ափին սպորտանավերի ակումբի շինարարության նախագծային և մտադրության հռչակագրի մշակման նպատակով ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը հատկացվել է 30,000.0 հազ. դրամ:

2006թ. մայիսի 17-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարության և Սանկտ-Պետերբուրգի «Ծովային շինարարություն և տեխնոլոգիաներ» ՍՊԸ-ի միջև կնքվել է պայմանագիր, համաձայն որի նախատեսվել է իրականացնել երեք տարբերակով նախանախագծային մշակում՝ ակումբի հետագա շինարարության համար և նախանախագծային մշակման հիման վրա մշակել մտադրության հռչակագիր՝ ակումբի շինարարության ներդրումների համար: Պայմանագրի շրջանակներում կատարվել է 27,762.0

հազ. դրամի ֆինանսավորում, որից 21,355.5 հազ. դրամը փոխանցվել է կապալառու կազմակերպությանը:

Վերոնշյալ աշխատանքներին հաջորդելու էին նախագծային և շինարարական աշխատանքները:

Բնապահպանության նախարարության ՀՀ կառավարությանն ուղղված տեղեկանք-հիմնավորման մեջ նշվել է Սևանա լճի ափին սպորտանավերի ակումբի կառուցման կարևորությունը, որի նպատակն է տվյալ տարածաշրջանում ռեկրեացիոն ծառայությունների, էկոլոգիական տուրիզմի, ջրային մարզաձևերի զարգացումը, որը նաև հնարավորություն կընձեռի Սևանա լճի ավազանը տարածաշրջանային և միջազգային զբոսաշրջության կենտրոն դարձնելու համար: Չնայած այն հանգամանքին, որ ծրագիրը նպատակային էր, առ այսօր այդ ուղղությամբ ոչինչ չի արվել, ծրագրի կատարման համար հատկացված 27,762.0 հազ. դրամի ծախսն ակնկալվող արդյունավետություն չի ապահովել:

**Պետական սեփականության բաժնեմաս ունեցող ընկերություններում
պետական բաժնեմասից ստացվող շահութաբաժինների հաշվարկման և
վճարման գործընթացը**

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ենթակայության 50 տոկոսից ավելի պետական բաժնեմաս ունեցող 10 բաժնետիրական ընկերությունների վերաբերյալ ներկայացրած ամփոփ տեղեկանքի համաձայն 2006թ. տարեկան արդյունքներով վնասով են աշխատել չորս ընկերություն, 2007թ.՝ երկուսը: 2006թ. 3,000.0 հազ. դրամից ավելի զուտ շահույթ է ստացել «Զվարթնոց» ԱՕԿ ՊԲԲ ընկերությունը, որի կողմից շահութաբաժին է հաշվարկվել 2,724.0 հազ. դրամ: 2007թ. տարեկան արդյունքներով 3,000.0 հազ. դրամից ավելի զուտ շահույթ է ստացել երեք ընկերություն, սակայն շահութաբաժին է հաշվարկվել երկու ընկերության կողմից՝ գումարով 8,081.8 հազ. դրամ («Զվարթնոց» ԱՕԿ ՊԲԲԸ՝ 6,772.0 հազ. դրամ, «Միջուկային և ռադիացիոն անվտանգության գիտատեխնիկական կենտրոն» ՓԲԸ՝ 1,309.8 հազ. դրամ):

«Կոլչեդան» ՊԲԲ ընկերությունը, որը 2007թ. ստացել է 6,346.0 հազ. դրամ զուտ շահույթ շահութաբաժին չի հաշվարկել և վճարել, քանի որ շահաբաժին վճարելու որոշումն ընդունելու պահին ընկերության զուտ ակտիվների արժեքը կապկասեր շահութաբաժնի վճարման հետևանքով:

Նախարարության ենթակայության 50 տոկոս և ավելի պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների կողմից շահութաբաժինների վճարման գործընթացի ընտրանքային ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ «Գեոէկոնոմիկա» ՊԲԲ ընկերության կողմից հաշվապահական հաշվառումը սահմանված պահանջներով չվարելու, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում շահույթը սխալ հաշվարկելու հետևանքով պակաս

շահութաբաժին է հաշվարկվել և վճարվել ՀՀ պետական բյուջե: Չուտ շահույթից բյուջե վճարման ենթակա շահութաբաժնի գումարի չափի որոշման ժամանակ չի դեկավարվել ՀՀ կառավարության 2006 թ. հունիսի 22-ի՝ «50 տոկոսից ավելի պետության սեփականություն հանդիսացող բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների կողմից իրականացվող որոշ ծախսերի առավելագույն թույլատրելի սահմանաչափերը սահմանելու մասին» թիվ 1238-Ն որոշման դրույթներով: Արդյունքում՝ ընկերության 2006թ. տարեկան գործունեությամբ ստացած զուտ շահույթը պակաս ցույց տալու հետևանքով ՀՀ պետական բյուջե չի վճարվել 674.7 հազ. դրամ շահութաբաժին, որը ենթակա է վերականգնման:

Համակարգի 50 տոկոս և ավելի պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների ֆինանսական վիճակի վերլուծությունից պարզվել է, որ որոշ ընկերություններ ոչ միայն զրկված են սեփական կապիտալից, այլ դրանց ակտիվները չեն բավարարում ունեցած պարտավորությունները մարելու համար («Ընդերքաբան», «Զրիան» ՊՓԲԸ-ները): Նման վիճակում հայտնված ընկերություններից ոչ մեկը՝ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն, այսինքն՝ երբ երկրորդ ֆինանսական տարվա ավարտից հետո զուտ ակտիվների արժեքը պակաս է դառնում օրենքով սահմանված կանոնադրական կապիտալի նվազագույն չափից, որոշում չի ընդունել և սահմանված կարգով լուծարվել:

Նախարարությունը, որպես լիազոր մարմին, ոչ մի միջոց չի ձեռնարկել «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ կետի պահանջի համաձայն, ընկերությունների դատական կարգով լուծարման ուղղությամբ:

Որոշ ընկերություններ («Կուլչեդան» ՊՓԲԸ) չեն հայտարարել և սահմանված կարգով գրանցել իրենց կանոնադրական կապիտալի նվազումը այն դեպքում, երբ երկրորդ ֆինանսական տարվա ավարտից հետո զուտ ակտիվների արժեքը պակասում էր կանոնադրական կապիտալից:

Ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերահսկումն իրականացնելու համար, խախտելով «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 94-րդ հոդվածի պահանջը, չի ընտրվել վերստուգող հանձնաժողով, որը կիրականացներ տարեկան արդյունքների ստուգումը և ստուգումների արդյունքների հիման վրա կպատրաստեր եզրակացություն, վերջինս պարտադիր պայման է տարեկան հաշվեկշռի հաստատման ժամանակ: Գործառույթը կանոնակարգվել է 2007թ. տարեվերջին:

Բնապահպանական պետական տեսչություն

ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի բնապահպանական պետական տեսչությունն ունի 195 հաստիք: Տեսչության պահպանման համար պետական բյուջեից 2006 թ. հատկացվել է 259,496.9 հազ. դրամ, 2007 թ.՝ 322,197.5 հազ. դրամ:

Տեսչությունը վերահսկողություն է իրականացնում մթնոլորտային օդի պահպանության, ջրային ռեսուրսների օգտագործման և պահպանության, հողերի պահպանության, ընդերքի օգտագործման և պահպանության, կենդանական և բուսական աշխարհի օգտագործման և պահպանության, վտանգավոր նյութերի և արտադրական և սպառման թափոնների տեղադրման և թաղման համար սահմանված նորմերի պահպանման, բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների հաշվարկման կարգի պահպանման, բնապահպանական վարչական վիճակագրություն վարելու և հաշվետվություններ ներկայացնելու կարգի պահպանման նկատմամբ:

Ընտրանքային ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է.

Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարությանը պետական պատվերի և ծրագրերի կատարման համար 2006-2007թթ. բյուջետային մուտքերի ապահովման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի բնապահպանական պետական տեսչությունում (այսուհետև՝ Տեսչություն) կատարած համապատասխանության վերահսկողության ընթացքում պարզվել է, որ տեսչությունը 2006թ. ընթացքում իրականացրել է 2726 ստուգում, որի արդյունքում հայտնաբերել է 1656 խախտում:

2006թ. Տեսչության և տարածքային բաժինների կողմից նշանակված վարչական տուգանքների և կազմված վնասի հատուցման արձանագրությունների արդյունքում 31.12.2006թ. դրությամբ ՀՀ պետական բյուջե է մուտքագրվել 104,668.2 հազ. դրամ:

2006թ. Տեսչության ոչ հետևողական աշխատանքի արդյունքում 19 հայց մերժվել է (հայցապահանջները կազմել են 1,976.5 հազ. դրամ) և չեն բողոքարկվել ՀՀ վերաքննիչ դատարան՝ ապացույցները ոչ բավարար լինելու հետևանքով: 2006թ. Տեսչության կողմից ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքի 50-52, 68-69, 72-79, 80¹, 81, 91-93, 201¹, 201² հոդվածներով վարչական տուգանք նշանակելու մասին որոշում չի կայացվել: Մասնավորապես՝ Անտառների պետական սեփականության իրավունքի խախտման (51 հոդված), անտառօգտագործման իրավունք տվող փաստաթղթերով նախատեսված նպատակներին կամ պահանջներին չհամապատասխանող անտառօգտագործման (68 հոդված), անտառների վերականգնման և բարելավման, հասունացած բնափայտի ռեսուրսների օգտագործման կանոնները խախտման (69 հոդված), ինքնազուխ վայրի պտուղներ, ընկույզ, սունկ, հատապտուղ հավաքելու (72 հոդված), անտառները կենցաղային մնացուկներով ու թափոններով աղտոտելու (75 հոդված), անտառի կենդանական աշխարհին վնաս հասցնելու (78 հոդված), հրկիզման կամ կրակի հետ անփույթ վարվելու հետևանքով անտառներում ծառերը, թփերը, մատղաշը և մշակաբույսերը ոչնչացնելու կամ վնասելու, ինչպես նաև անտառներում ծառերի ու թփերի պահպանման և հատման կանոնները խախտման (հոդված 79), կառույցները և այլ օբյեկտները շահագործման հանձնելն առանց մթնոլորտային օդի պահպանության պահանջները կատարելու (81 հոդված), վտանգավոր և այլ թափոնների փոխադրման և հեռացման կարգի

խախտման (հոդված 201¹), վտանգավոր և այլ թափոնների անօրինական շրջանառության (հոդված 201²) վերաբերյալ որևէ խախտման դեպք տեսչության կողմից չի արձանագրվել:

2007թ. հունվարի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը Տեսչությունն իրականացրել է 3225 ստուգում, որի արդյունքում հայտնաբերել է 1856 խախտում:

2007թ. Տեսչության և տարածքային բաժինների կողմից նշանակված վարչական տուգանքների և կազմված վնասի հատուցման արձանագրությունների արդյունքում 31.12.2007թ. դրությամբ ՀՀ պետական բյուջե է մուտքագրվել 95,392.0 հազ. դրամ:

2007թ. Տեսչության ոչ հետևողական աշխատանքի արդյունքում 4 հայց մերժվել է (հայցապահանջները կազմել են 654,6 հազ. դրամ) և վճիռները չեն բողոքարկվել ապացույցների ոչ բավարար լինելու պատճառով, որի հետևանքով վերը նշված գումարը ՀՀ պետական բյուջե չի մուտքագրվել, իսկ 12 գործեր մերժվել են (հայցապահանջները կազմել են 1,200.0 հազ. դրամ)՝ ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքում տեղ գտած բաց թողման պատճառով: Մասնավորապես, տեսուչների կողմից խախտվել են ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքի 37-րդ հոդվածի, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի և «վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի հոդվածի պահանջները և այլն: Կան նույն պահանջով հայցադիմումներ, մի դեպքում դատարանը մերժել է հայցը, իսկ մի ուրիշ դեպքում՝ բավարարել է և այն չի բողոքարկվել ՀՀ բնապահպանության նախարարության լիազոր անձի կողմից:

2007թ. Տեսչության կողմից ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքի 54, 63³, 88¹ հոդվածներով վարչական տուգանք նշանակելու մասին 10 որոշում է կայացվել: ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքի 242-րդ հոդվածի համաձայն բնապահպանական օրենսդրության կատարման նկատմամբ պետական հսկողություն իրականացնող մարմինները (տվյալ դեպքում՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի բնապահպանական պետական տեսչությունը) չեն քննում 54, 63³, 88¹ հոդվածներով նախատեսված վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործերը: Ավելին, ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքում 88¹ հոդվածն ընդհանրապես գոյություն չունի:

2006թ. Տեսչության կողմից ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքի 50-52, 60, 63⁶, 68, 69, 70, 72-74, 76-79, 80¹, 81, 83, 86, 90-93 հոդվածներով վարչական տուգանք նշանակելու մասին որոշում չի կայացվել:

Չնայած այն հանգամանքին, որ ՀՀ ՎԻՎ օրենսգրքի 50-րդ հոդվածը, որը պատասխանատվություն է նախատեսում ջրային սեփականության խախտման համար, ինքնակամ ջրօգտագործելու կամ ոչ նպատակային օգտագործելու, ինչպես նաև ջրօգտագործման իրավունքը ձեռք բերելու կամ դա փոխանցելու սահմանված կարգը խախտելու համար, նախարարության կողմից ՀՀ երեք մարզում (Արմավիր, Արարատ և Շիրակ), 01.01.2008թ. դրությամբ, գույքագրվել են 3301 խորքային հորեր, որից 1391 խորքային հորերի շահագործման համար առկա է ջրօգտագործման թույլտվություն, իսկ 2110 խորքային հորերի վերաբերյալ որևէ տեղեկատվություն չկա, Տեսչության կողմից նշված խորքային

հորերի ջրօգտագործման օրինականության վերաբերյալ 2006-2007թթ. որևէ ստուգում չի իրականացվել, և հետևաբար, վարչական տուգանք նշանակելու մասին որևէ որոշում չի կայացվել:

Անտառների պետական սեփականության իրավունքի խախտման (51 հոդված), ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների կատարման կանոնների և պահանջների խախտման (հոդված 60), անտառօգտագործման իրավունք տվող փաստաթղթերով նախատեսված նպատակներին կամ պահանջներին չհամապատասխանող անտառօգտագործման (68 հոդված), անտառների վերականգնման և բարելավման, հասունացած բնափայտի ռեսուրսների օգտագործման կանոնները խախտելու (69 հոդված), ինքնագլուխ վայրի պտուղներ, ընկույզ, սունկ, հատապտուղ հավաքելու (72 հոդված), անտառի կենդանական աշխարհին վնաս հասցնելու (78 հոդված), հրկիզման կամ կրակի հետ անփույթ վարվելու հետևանքով անտառներում ծառերը, թփերը, մատղաշը և մշակաբույսերը ոչնչացնելու կամ վնասելու, ինչպես նաև անտառներում ծառերի ու թփերի պահպանման և հատման կանոնները խախտելու (հոդված 79), կառույցները և այլ օբյեկտներ շահագործման հանձնելն առանց մթնոլորտային օդի պահպանության պահանջները կատարելու (81 հոդված) վերաբերյալ որևէ խախտման դեպք տեսչության կողմից չի արձանագրվել:

Բնօգտագործման և բնապահպանական վճարների վերաբերյալ ձեռնարկությունների կողմից ներկայացվող եռամսյակային հաշվարկ-հաշվետվությունների ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ Տեսչության կողմից ընդունվում են առանց կամերալ վերլուծության: Չեն ուսումնասիրվում մեկ միավորի համար հաշվարկված մարված պաշարների բնօգտագործման վճարների չափերը և արժանահավատությունը, որի արդյունքում միևնույն եռամսյակի և մետաղի մեկ միավոր մարված պաշարների համար տարբեր ձեռնարկությունների կողմից հաշվարկված բնօգտագործման վճարները էականորեն տարբերվում են: Այսպես, «Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի» ՓԲԸ 2006 թ. III եռամսյակի մեկ տոննա պղնձի մարված պաշարի համար բնօգտագործման վճար է հաշվարկել 41.6 հազ. դրամ, «Սիփան-1» ՍՊԸ-ը՝ 35.6 հազ. դրամ, իսկ «Ագարակի ՊՄԿ» ՓԲԸ՝ 37.6 հազ. դրամ: «Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ-ը 2006 թ. II եռամսյակի մեկ տոննա մոլիբդենի մարված պաշարի համար բնօգտագործման վճար է հաշվարկել 324.4 հազ. դրամ, իսկ «Ագարակի ՊՄԿ» ՓԲԸ՝ 301.9 հազ. դրամ: Չնայած ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թ. թիվ 986 որոշմամբ սահմանվել է, որ «բնապահպանական մարմինները պետք է վերահսկողություն իրականացնեն բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների օբյեկտ համարվող փաստացի ծավալների չափաքանակների նկատմամբ», սակայն Տեսչության Կանոնադրությամբ վերապահվել է լիազորություններ վերահսկողություն իրականացնելու բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների հաշվարկման կարգի պահպանման նկատմամբ, որը Տեսչության կողմից չի կատարվում:

Բնապահպանական պետական տեսչության կողմից կատարված ստուգման արդյունքում կազմված ակտերը, որոշ դեպքերում, կազմվել են օրենքի պահանջի խախտմամբ: Մասնավորապես՝

26.10.2007թ. Տեսչության թիվ 001222 ստուգման ակտով արձանագրվել են «Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամպնի» ՓԲԸ-ի կողմից 01.10.2006թ. մինչև 01.10.2007թ. հետևյալ մարված պաշարները. պղինձ՝ 999.04 տ, ցինկ՝ 3818.44 տն, ոսկի՝ 415.686 կգ, արծաթ՝ 10048.085 կգ: Եռամսյակային հաշվարկ – հաշվետվություններով նույն ժամանակահատվածի համար փաստացի մարված պաշարները կազմել են պղնձի համար՝ 981.44 տն, ցինկի համար՝ 3755.9տ, ոսկու համար՝ 399.57 կգ, արծաթի համար՝ 9841.6 կգ : Թաքցված ծավալները կազմում են պղնձի համար՝ 17.6 տ, ցինկի համար՝ 62.5 տ, ոսկու համար՝ 16.12 կգ և արծաթի համար՝ 206.485 կգ: Չի արձանագրվել և չի գանձվել բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 6-րդ մասի նախատեսված տուգանքը, վճարի գումարի 50 % -ի չափով: Թաքցված մարված պաշարների համար բնօգտագործման վճարը կազմում է 3,737.2 հազ. դրամ, որի 50%-ը՝ 1,868.6 հազ. դրամը, ենթակա է գանձման պետական բյուջե՝ որպես տուգանք:

26.10.2007 թ. թիվ 001223 ստուգման ակտով արձանագրվել է «Սիփան-1» ՍՊԸ-ի կողմից 01.04.2006թ. մինչև 01.10.2007 թ. հետևյալ մարված պաշարները. պղնձի համար՝ 141.5տ և արծաթի համար՝ 2221.22 կգ: ՍՊԸ-ի կողմից ներկայացված հաշվարկ-հաշվետվություններով արծաթի մարված պաշարը կազմում է 2048.905 կգ, պղնձինը՝ 131.7տ: Արծաթի պաշարների թաքցված ծավալը կազմում է 172.315 կգ, պղնձինը՝ 9.8 տն: Թաքցված մարված պաշարների համար բնօգտագործման վճարը կազմում է 648.4 հազ. դրամ: Պետական բյուջե ենթակա է գանձման տուգանք՝ բնօգտագործման վճարի 50% -ի չափով, գումարով 324.2 հազ. դրամ: Ընդհանուր առմամբ, կատարված ստուգման արդյունքում կազմված ակտերի համաձայն, վճարի 50%-ի չափով չհաշվարկված տուգանքը, գումարով 2,192.8 հազ. դրամ ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Տեսչության կողմից չի իրականացվել պատշաճ վերահսկողություն պաշարների հաշվառման իրականացման և տեղեկատվության ներկայացման սահմանված պահանջների կատարման նկատմամբ:

Արտադրության և սպառման թափոնների շրջակա միջավայրում սահմանված կարգով տեղադրելու համար բնապահպանական վճարների գանձման ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ 2007 թ. ընթացքում ՀՀ տարածքում առաջացել և թափոնակուտակիչ է տեղափոխվել 37.3 հազ. տ թափոն, այդ թվում 1.5 հազ. տն. III դասի վտանգավորության, 12.9 հազ. տ IV դասի, և 22.9 հազ. տ ոչ վտանգավոր թափոն: «Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն գանձման ենթակա բնապահպանական վճարը կկազմի 40,184.5 հազ. դրամ: Ըստ Տեսչության, կազմակերպությունների կողմից ներկայացված հաշվարկ-հաշվետվությունների

արտադրության և սպառման թափոնների շրջակա միջավայրում սահմանված կարգով տեղադրելու համար բնապահպանական վճար է հաշվարկվել 30,484.8 հազ. դրամ, կամ պակաս է հաշվարկվել 9,699.7 հազ. դրամ: Կազմակերպությունների 2006-2007 թթ. հաշվետվություններում առաջացած թափոնների քանակությունը նշված է «կենցաղային թափոններ» դասի տակ, սակայն նման դաս «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքում գոյություն չունի և չտեսակավորված կենցաղային թափոնները դասվում են վտանգավորության IV դասին: Վերոհիշյալը հանգեցնում է անճշտությունների, և ամփոփ տեղեկատվությունը վերանայման կարիք ունի:

«Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն շրջակա միջավայրում արտադրության և սպառման թափոնների տեղադրումը նախատեսված է իրականացնել «սահմանված կարգով»: Սակայն, առ այսօր, թափոնների տեղադրման «սահմանված կարգը» մշակված չէ, որը տեղիք է տալիս թափոնների տեղադրման տարբեր մեկնաբանությունների և հստակ մոտեցում այդ հարցի վերաբերյալ չկա: Անհրաժեշտ է ձեռնարկել միջոցներ՝ սահմանված կարգը մշակելու և գործառույթը կանոնակարգելու ուղղությամբ:

Տեսչությունը լիարժեք վերահսկողություն չի իրականացրել գոյացող թափոնների մասին բազմակողմանի հիմնավորված տեղեկատվության հավաքման և դրանց տեղադրման և թաղման համար սահմանված նորմերի պահպանման նկատմամբ:

2006-2007 թթ. ընթացքում ՀՀ բնապահպանության նախարարության պատվերով իրականացվել է Արմավիրի, Արարատի և Շիրակի մարզերի խորքային հորերի և բնադբյուրների գույքագրում, որի արդյունքում կադաստրային գույքագրում է ստացել Արմավիրի մարզում՝ 1793, Արարատի մարզում՝ 1156 և Շիրակի մարզում՝ 352 խորքային հորեր: «Ջրային ռեսուրսների կառավարման» գործակալության տվյալներով 01.01.2008 թ. դրությամբ, խորքային հորերի շահագործման համար Արմավիրի մարզում տրված է 784, Արարատի մարզում՝ 595 և Շիրակի մարզում՝ 12 խորքային հորերի ջրօգտագործման թույլտվություն: Խորքային հորերի շահագործման վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքման, խորքային հորերը շահագործող սուբյեկտների հայտնաբերման և իրավական դաշտ բերելու ուղղությամբ Տեսչության կողմից միջոցներ չի ձեռնարկվել:

«Ջրային ռեսուրսների կառավարման» գործակալության տվյալների համաձայն 01.01.2008 թ. դրությամբ Տավուշի մարզում ձկնաբուծական նպատակներով ջրօգտագործման թույլտվություն է տրվել միայն մեկ տնտեսավարող սուբյեկտի: Պետական եկամուտների կոմիտեի տվյալներով մարզում գործում է ձկնաբուծությամբ զբաղվող երեք տնտեսավարող սուբյեկտ: Տեսչության կողմից չեն ձեռնարկվել միջոցառումներ անօրինական ջրօգտագործող սուբյեկտների հայտնաբերման և իրավական դաշտ բերելու ուղղությամբ, չեն իրականացվել ջրային ռեսուրսների ինքնակամ և ոչ նպատակային օգտագործման սահմանափակման, ինչպես նաև՝ ջրօգտագործման թույլտվության պահանջների պահպանման նկատմամբ:

Տեսչության կողմից ներկայացված բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների ամփոփ տեղեկանքում Սյունիքի և Տավուշի մարզերի կտրվածքով ձկնաբուծական նպատակներով ջրօգտագործման վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է: «Զրային ռեսուրսների կառավարման» գործակալության տվյալներով Սյունիքի մարզում ձկնաբուծական նպատակներով ջրօգտագործման թույլտվություն է տրվել երեք տնտեսավարող սուբյեկտի՝ 3,183.87 հազ. խմ ջրի օգտագործման ընդհանուր ծավալով: Տեսչության կողմից չի իրականացվում վերահսկողություն՝ բնապահպանական վարչական վիճակագրություն վարելու և հաշվետվություններ ներկայացնելու կարգի պահպանման նկատմամբ:

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ

2006-2007թթ. ՀՀ պետական բյուջեից «Սևան» ազգային պարկի պահպանության, պարկում գիտական ուսումնասիրությունների, անտառատնտեսական աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվել է համապատասխանաբար՝ 151,607.0 հազ. դրամ և 166,407.0 հազ. դրամ, ճշգրտված նախահաշվով գումարը կազմել է 151,573.0 հազ. դրամ և 166.407.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 151,573.0 հազ դրամ և 166,461.7 հազ. դրամ:

Ծրագրի հիմնական նպատակն է՝ ապահովել Սևանա լճի և նրա ջրահավաք ավազանի «Սևան» ազգային պարկի տարածքի բնական էկոհամակարգերի լանդշաֆտային ու կենսաբանական բազմազանության, գենոֆոնդի, բնության ժառանգության պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների, անտառատնտեսական աշխատանքների կատարումը:

Աշխատանքների իրականացման համար կազմվել և ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից հաստատվել է եկամուտների և ծախսերի նախահաշիվ՝ 2006թ. գումարով 226,607.0 հազ. դրամ (պետական բյուջեի հաշվին 151,607.0 հազ. դրամ, սեփական եկամուտների հաշվին 75,000.0 հազ. դրամ), 2007թ. գումարով՝ 276,407.0 հազ. դրամ (պետական բյուջեի հաշվին 166,407.0 հազ. դրամ, սեփական եկամուտների հաշվին 110,000.0 հազ. դրամ):

ՊՈԱԿ-ի կողմից ակնկալվող եկամուտները սխալ հաշվարկելու հետևանքով, կազմված և հաստատված նախահաշիվներում պլանավորվել է պակաս եկամուտ: Տարվա համար անհրաժեշտ ծախսեր կատարելու համար պլանավորվող եկամուտների հաշվարկման հիմքում հաշվի չեն առնվել առկա սեփական եկամուտները՝ ակնկալվող վարձակալական պայմանագրերից և այլ եկամուտներից: Կազմակերպությունը սեփական եկամուտները պակաս պլանավորելու արդյունքում պետական բյուջեից ստացել է ավելի գումարներ, որից հետո հաստատված նախահաշիվներում ձևավորված եկամուտները ենթարկվել են փոփոխությունների: Արդյունքում՝ ավելացվել են սեփական եկամուտները և դրանց հաշվին կատարվող ծախսերը: Կազմակերպությունը, ունենալով բավարար միջոցներ, ոչ

իրատեսական նախահաշիվ կազմելու արդյունքում ծախսերի կատարման համար գումար է ստացել պետական բյուջեից: Կազմակերպության կողմից ոչ իրատեսական նախահաշվով կազմելու և պետական բյուջեից ավելի գումար ստանալու փաստը հաստատում է նաև այն, որ կազմակերպությունը 2006թ. ապահովել է 28,168.0 հազ. դրամ, իսկ 2007թ. 83,794.0 հազ. դրամ գուտ շահույթ: Մասնավորապես՝

2006թ. կազմակերպությունն ունենալով կնքված 578 հողի վարձակալական պայմանագրեր, որոնց գումարը կազմում է 116,574.5 հազ. դրամ և տարեսկզբին առկա վարձավճարներից առաջացած 85,656.1 հազ. դրամ դեբիտորական պարտք, տարեկան եկամուտների և ծախսերի նախահաշվում վարձավճարներից եկամուտ է նախատեսել 68,000.0 հազ. դրամ: Պատկերը բնորոշ է 2007թ.-ի համար, որտեղ կազմակերպությունը ունենալով կնքված 692 վարձակալական պայմանագիր՝ գումարով 133,178.1 հազ. դրամ և նախորդ տարիներից վարձավճարների գծով ձևավորված 90,290.0 հազ. դրամ դեբիտորական պարտք, տարեկան եկամուտների և ծախսերի նախահաշվում սեփական եկամուտների կազմում վարձավճարներից եկամուտ է նախատեսել 95,700.0 հազ. դրամ:

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից բավարար աշխատանք չի կատարվել հողի վարձավճարների հավաքման ուղղությամբ:

Անտառահատումից առաջացած փայտանյութի վաճառքից գանձված գումարների ճշտության ստուգմամբ պարզվել է, որ համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 01.10.2001թ թիվ 185 հրամանով սահմանված վաճառքի գների 2006թ-ին իրականացրած անտառահատումից առաջացած փայտանյութի վաճառքից պետք է հաշվարկվեր և գանձվեր 4098.2 հազ. դրամ, սակայն հաշվարկվել և գանձվել է 2902.8 հազ. դրամ կամ պակաս 1195.4 հազ. դրամով, իսկ 2007թ.-ին առաջացած փայտանյութի վաճառքից պետք է հաշվարկվեր և գանձվեր 12899.1 հազ. դրամ գանձվել է 9257.1 հազ. դրամ կամ պակաս 3642.0 հազ. դրամ (հավելվածները):

Կազմակերպության կողմից ոչ միայն պակաս է պլանավորվել տարեկան եկամուտները, այլ դրանք պակաս է ցույց տրվել ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություններում: Միայն ձևակերպման արդյունքում պակաս ԱԱՀ և շահութահարկ է հաշվարկվել և վճարվել պետական բյուջե:

Կազմակերպությունն, հաշվի չառնելով «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջը, իրեն ամրացված պետական գույքը հանձնել է վարձակալության մեկ տարուց ավելի ժամկետով՝ որոշ դեպքերում մինչև 25 տարի, առանց հիմնադրի թույլտվության: Մասնավորապես՝

«Փիրուզե հանգրվան» հանգստի գոտին լողափի հիմնական շինություններով և մանրարժեք գույքով վարձակալության է հանձնվել 25 տարի ժամկետով, իսկ վարձավճարը յուրաքանչյուր տարվա համար սահմանվել է 196.3 հազ. դրամ: Սևանի տեղամասի Ծովագարդի լողափի հիմնական շինությունները և վագոն տնակները, մանրարժեք գույքը

վարձակալության է հանձնել 25 տարի ժամկետով՝ 404.2 հազ. դրամ տարեկան վարձավճարով: Նորատուսի վարչական տարածքում գտնվող երկու հարկանի քարե շենքը վարձակալության է տրվել 10 տարի ժամկետով, տարեկան 10.0 հազ. դրամ վարձավճարով:

Հարկ է նշել, որ կազմակերպության կողմից իրեն ամրացված պետական գույքի վարձակալության վճարները հաշվարկվել է 22.02.01թ. թիվ 125 որոշմամբ նախատեսված չափից պակաս գումարներով, իսկ վարձակալական պայմանագրերով սահմանվել է արդեն իսկ պակաս հաշվարկված վարձավճարի երեք կամ չորս ամսվա վարձավճարի չափը: Կազմակերպության կողմից 2006թ. վարձակալության հանձնված շենքերի, շինությունների և գույքի վարձավճար է հաշվարկվել 5,575.6 հազ. դրամ, սակայն պայմանագրերում ամրագրվել է միայն 1,992.4 հազ. դրամ: Պատկերը բնորոշ է 2007 թվականին: Արդյունքում՝ յուրաքանչյուր տարի կազմակերպությունը պակաս վարձավճար է գանձել 3,583.2 հազ. դրամ: Չնայած այն հանգամանքին, որ պայմանագրերում նշվել է հաշվարկված վարձավճարների միայն 30%-ը, այդ պարագայում անգամ 2007թ. տարեվերջին ձևավորվել է վարձավճարների գծով 2,664.1 հազ. դրամի ապառք գումարներ: Տարբերությունը, որը 2006-2007թթ. կազմում է 7,166.4 հազ. դրամ, ենթակա է վերականգնման:

«Սևան» ազգային պարկ ՊՈԱԿ-ին ամրացված գույքը՝ նախկին «Ափի տնտեսություն» հիմնարկի տարածքում կառուցված վարչական շենքը, քարե պահեստները նախատեսված մոտորանավակների համար, քարից պատրաստված չորս ավտոտնակները, ֆիննական նախագծով կառուցված 13 հատ փայտյա տնակները, քարից պատրաստված պահակատունը, ութ վագոն-տնակները 01.08.2003թ. երեք տարի ժամանակով վարձակալության է հանձնվել «Նորալուսին» ՍՊ Ընկերությանը՝ 165.3 հազ. դրամ վարձավճարով: Վարձակալող ընկերությունը, ոչ միայն չի վճարել պայմանագրով նախատեսված վարձավճարները, այլև վարձակալած շենքերն ու շինությունները, վագոն-տնակները քանդել և ապամոնտաժել է, այնուհետև՝ վաճառել, իսկ տեղում իրականացրել՝ շինարարական աշխատանքներ:

ՊՈԱԿ-ի կողմից մինչև օրս միջոցներ չի ձեռնարկվել և ոչ մի քայլ չի կատարվել՝ պետական ունեցվածքը և հասցված վնասը վերականգնելու ուղղությամբ: «Սևան» ազգային պարկի կողմից չի իրականացվել որևէ վերահսկողություն՝ պայմանագրով ամրագրված պարտավորությունների կատարման նկատմամբ:

«Սևան» ազգային պարկում 2006 թ. արձանագրվել է մեկ հատ PM 376 մակնիշի (Адмирал) նավի պակասորդ 1,000.6 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով: Այդ պարագայում կազմակերպությունը նույնպես ոչ մի միջոց չի ձեռնարկել՝ պետական ունեցվածքը հայտնաբերելու և վնասը վերականգնելու ուղղությամբ:

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի պահպանությունն իրականացվել է կազմակերպության պահպանության ծառայության բաժնի և տեղամասային տեսչությունների միջոցով: 2006-2007թթ. կազմվել է բնապահպանական 81 արձանագրություն, որից 35-ը՝

արդյունագործական ձկնորսության կանոնների խախտման համար, 42-ը՝ անտառախախտման, 2-ը՝ ռելիեֆի խախտման համար, մեկ ապօրինի շինարարության և մեկ ապօրինի արածեցման համար: Կազմված 81 արձանագրությունից Տեսչություն է ներկայացվել 68-ը: Տեսչության ներկայացված արձանագրությունների գծով 11 գործ ուղարկել է ոստիկանություն, մեկ գործ հանձնվել է քննչական մարմիններին, 10 գործով գանձվել է 870.0 հազ. դրամ, 5 գործ գտնվում է դատարանում, 10 գործ հետ է վերադարձվել, իսկ 32 գործ ճանաչվել է տիրագուրկ: Իրավապահ մարմիններին ուղարկված վարույթի գծով մինչ օրս չի ստացվել ոչ մի պատասխան: Չնայած այն հանգամանքին, որ պարկի կենտրոնական գոտում 60 վարձակալված հողատարածքներում, որտեղ առկա է ինքնակամ շենքեր և շինություններ, ՊՈԱԿ-ի պահպանության ծառայության բաժնի կողմից կազմվել է 2006-2007 թթ. մեկ ապօրինի շինարարություն և մեկ ռելիեֆի խախտման արձանագրություն:

Հարկ է նշել, որ ՊՈԱԿ-ի կողմից գնումները կատարվել են ուղղակի գնման ձևով, շրջանցելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները:

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի 2006-2007թթ. աշխատանքային ծրագրերի համաձայն յուրաքանչյուր տարի կատարվել է 50.0 հա անտառավերականգնման, 60.0 հա անտառակուլտուրաների լրացման, 235.0 հա խնամքի աշխատանքներ: Ծառատունկը կազմակերպելու համար օգտագործվել է 2006թ. 265, 2007թ. 350 հազար հատ չիչխանի և դեղին ակացիայի բնական վերածից ստացված տնկիներ, որի համար ծախսվել է 15,373.0 հազ. դրամ (2006թ. 7,673.0 հազ. դրամ, 2007թ. 7,700.0 հազ. դրամ):

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին իրականացվել է չիչխանի և դեղին ակացիայի տնկիների ծառատունկ, որն, ի դեպ, չի կարելի համարել անտառավերականգնման աշխատանք, քանի որ չիչխանը և դեղին ակացիան թփեր են, և անտառի ծառատեսակների հետ կապ չունի: Ծառատունկը ՊՈԱԿ-ի կողմից կատարվել է այնպիսի տարածքներում, որոնք գտնվում են 1908 մետր բացարձակ նիշից ցածր մակարդակի վրա և լճի մակարդակի բարձրացման ժամանակ, երբ այն հասնի 1908 մ նիշին, տնկված թփուտները և անտառները կմնան ջրի տակ, իսկ հետագայում ջրածածկ անտառտնկարկների մաքրման աշխատանքները պետական բյուջեից կպահանջեն լրացուցիչ միջոցներ: Անտառվերականգնման աշխատանքների իրականացման համար պետական բյուջեից ծախսված միջոցները չեն ապահովել ակնկալվող արդյունավետությունը:

Այսպիսով, 2006-2007թթ. ««Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից սեփական եկամուտները ճիշտ պլանավորելու և հավաքելու պարագայում հնարավոր կլինեին ծախսերը կատարել առանց պետական բյուջեից ֆինանսավորում ստանալու:

**Վերահսկիչ պալատի նախագահի 2008 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ 47
հրամանի հիման վրա իրականացված հանդիպակաց ստուգման ընթացքում
հայտնաբերված փաստերի վերաբերյալ**

«Պետության կարիքների համար Սևանա լճի ջրածածկ անտառատնկարկների մաքրման ծառայությունների գնման» պայմանագրով նախատեսված պարտականությունների կատարման շրջանակներում օգտագործված նյութերի ծագումնաբանությունը, սահմանված նորմատիվներին ծախսերի, ինչպես նաև ՀՀ բնապահպանության նախարարության և «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի միջև 2006-2008 թթ. կնքված պայմանագրերի համապատասխանությունը պարզելու նպատակով «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի մոտ 27.10.2008-13.11.2008 թթ. իրականացված ֆինանսական և արդյունավետության վերահսկողության հանդիպակաց ստուգման արդյունքներով արձանագրվել է հետևյալը:

Սևանա լճի մաքրման աշխատանքների իրականացման նպատակով 2006, 2007 և 2008թթ. «Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հայտարարված մրցույթներում հաղթող է ճանաչվել «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ն:

Հենց այդպիսի թվով 4 պայմանագրեր են կնքվել «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի հետ՝ 162,809.2 հազ. դրամ արժեքով, որից՝

- 151 400.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով երեք պայմանագիրը (ԱՇՁԲ-06/250, 19.04.06թ՝ 68,400.0 հազ. դրամ, ԱՇՁԲ-07/358, 29.03.07թ՝ 41,500.0 հազ. դրամ, ԱՇՁԲ-07/397, 08.04.08թ՝ 41,500.0 հազ. դրամ) կնքվել է Սևանա լճի ջրածածկ անտառատնկարկների մաքրման աշխատանքների կատարման համար,

- 11,409.2 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով մեկ պայմանագիր կնքվել է 03.12.07 թ. «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի և «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի միջև՝ ջրածածկ տարածքների մաքրման աշխատանքների շրջանակներում Սևանա լճի մակարդակի նախատեսված քանակից ավելի բարձրացման հետևանքով առաջացած լրացուցիչ աշխատանքների կատարման համար:

Աշխատանքները կատարվել են «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի Սևանի, Գավառի, Մարտունու և Վարդենիսի անտառապետություններում: Ընդ որում, համաձայն կնքված պայմանագրերին կից տեխնիկական բնութագրերի՝ «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի կողմից կատարվելիք աշխատանքները նախատեսում էին ջրում հայտնված ծառերի և թփերի մաքրում վերհան մեքենա-մեխանիզմներով, ծառերի և թփերի արմատախիլ՝ տրակտորով, թփերի մաքրում ձեռքով, անտառանյութի՝ ըստ տեսականու առանձնացում (վառելափայտ, շինափայտ, ջախ) և անտառանյութի տեղափոխում մինչև 20 կմ հեռավորության վրա:

Բացի նշվածից, «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ն հաղթող է ճանաչվել նաև 61,000.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով (ՄԲԱՊՁԲ-06/9, 16.10.06 թ.) մեկ այլ մրցույթում, որի պայմանագիրը

կնքվել է «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ին անտառատնկարկներից մաքրման աշխատանքներում կիրառելու նպատակով «Բոք-քեթ» տեսակի մասնագիտացված տեխնիկա (ծառահանման և ծառատնկման մեքենա-մեխանիզմ) մատակարարելու համար:

Ընտրանքային ստուգման արդյունքներով արձանագրվել է, որ «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ն ծառերը արմատախիլ անելու և ջրում հայտնված ծառերը մաքրելու աշխատանքներում թույլ է տվել պայմանագրային պարտավորությունների ոչ լիարժեք կատարում: Մասնավորապես, ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ առանձին դեպքերում հաստաբուն և ջրում հայտնված ծառերն ամբողջությամբ արմատախիլ չեն արվել:

Ինչ վերաբերում է 2008 թ. պայմանագրով նախատեսված աշխատանքներին (16,180.0 հազ. դրամի չափով), ապա դրանց կատարման արդյունավետությունը հնարավոր կլինի գնահատել աշխատանքների ավարտի վերաբերյալ համապատասխան ակտերի առկայության պարագայում:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ կատարված աշխատանքների արդյունավետության ոչ բավարար մակարդակի հիմքում ընկած են նախագծային բաց թողումները: Տարածքների ընտրության համար որպես ուղեցույց օգտագործվել է ԲՊԿԶՆ ծրագրի շրջանակներում 2006 թվականին SOFRECO միջազգային կազմակերպության կողմից մշակված և «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ին տրամադրված «Սևան ԱՊ և պահպանական գոտու բուսաբանական բնութագիրը և անտառգույքագրումը» կառավարման պլանը, սակայն վերջինիս մշակվածության ոչ բավարար մակարդակի պատճառով (բացակայում են համապատասխան սխեմատիկ քարտեզները) հնարավորություն չի ընձեռվել նաև առավել ճիշտ պլանավորելու ջրածածկ տարածքների մաքրման աշխատանքները՝ մեծացնելով աշխատանքների կատարման արդյունավետության նվազման ռիսկը:

«Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի կողմից պայմանագրային պարտավորությունները կատարվել են գնման ժամանակացույցի խախտում: Ընդ որում, թեև 2006 թ. պայմանագրին կից վերջինս ներկայացված է հավելված թիվ 2-ով, որում նախանշված են իրացվելիք ծավալների ժամկետները, սակայն Կապալառուի կողմից ժամանակացույցի խախտման համար պատժամիջոց չի նախատեսվել, որն անիմաստ է դարձրել աշխատանքների իրականացման ժամանակացույցը ներկայացնել:

Ինչ վերաբերում է 2007 և 2008 թթ., ապա պայմանագրերով ժամանակացույցի խախտման համար արդեն նախատեսվել են տույժեր, որոնց հաշվարկման դեպքում ընդհանուր գումարը կկազմեր 3,924.7 հազ. դրամ, որից 1,316.4 հազ. դրամը՝ 29.03.07 թ. N ԱՇԶԲ-07/358, իսկ 2,608.3 հազ. դրամը՝ 08.04.08թ. N ԱՇԶԲ-07/397 պայմանագրերի մասով:

«Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի և «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի միջև անտառանյութի հանձնման-ընդունման ակտերում առկա են անհամապատասխանություններ: Մասնավորապես՝ 2006-2007 թթ. «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի կողմից «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ին տրամադրված

անտառահատման տոմսերի համաձայն՝ նախատեսվել էր հատկացված տարածքներից մաքրել ավելի քան 4,790.0 մ³ անտառանյութ, որից՝

- 587.9 մ³ շինափայտ (2006թ.՝ 68.0 մ³, 2007թ.՝ 519.9 մ³),
- 1,536.6 մ³ վառելափայտ (2006թ.՝ 566.3 մ³, 2007թ.՝ 970.3 մ³),
- 2665.5 մ³ ջախ (2006թ.՝ 1,589.0 մ³, 2007թ.՝ 1,076.5 մ³):

Մինչդեռ, համաձայն անտառանյութի ընդունման վերաբերյալ «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի կողմից ներկայացված ակտերի՝ աշխատանքների կատարման արդյունքում փաստացի ստացվել է ընդամենը 3,305.0 մ³ անտառանյութ, որից՝

- 380.0 մ³ շինափայտ (2006թ.՝ 60.0 մ³, 2007թ.՝ 320.0 մ³),
- 1,272.0 մ³ վառելափայտ (2006թ.՝ 567.0 մ³, 2007թ.՝ 705.0 մ³),
- 1,653.0 մ³ ջախ (2006թ.՝ 1,653.0 մ³, 2007թ.՝ 0.0 մ³):

Փաստորեն, «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի կողմից «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ին 2006-2007 թթ. ընթացքում, համաձայն ներկայացված տեղեկատվության, պակաս է հանձնվել շուրջ 1,485.0մ³ անտառանյութ, այդ թվում՝ 207.9 մ³ շինափայտ՝ (1 մ³ –ի դիմաց 15 հազ. դրամ), 264.6 մ³ վառելափայտ՝ (1 մ³ –ի դիմաց 504 դրամ) և 1,012.5 մ³ ջախ՝ (1 մ³ –ի դիմաց 420 դրամ): Ընդհանուր առմամբ, պակաս հանձնված անտառանյութի դիմաց հասցված վնասը կազմել է 3,676.5 հազ. դրամ:

Միաժամանակ, ուշադրության է արժանի նաև այն փաստը, որ անտառահատման տոմսերը «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի կողմից կազմվել և Ընկերությանն են տրամադրվել առանց դրանցում նշված փայտանյութի ծավալները հիմնավորող համապատասխան փաստաթղթերի: Մասնավորապես, բացակայում են չիճխանի ծավալների որոշման վերաբերյալ փորձահրապարակների արդյունքների մասին համապատասխան ակտերը: Իսկ 2006-2007 թթ. մաքրման աշխատանքների համար հատկացված անտառահատման առանձին տոմսերում նշված չեն չիճխանի մաքրման տարածքները: Արդյունքում, համաձայն ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության «Անտառային պետական մոնիտորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի փորձագետների եզրակացության, անտառահատման տոմսերով հատկացված ընդհանուր ծավալի և պայմանագրերով նախատեսված ծավալների միջև առաջանում է տարբերություն՝ ի հաշիվ չիճխանի մաքրման տարածքներից ստացվելիք անտառանյութի ոչ լիարժեք հաշվառման:

03.12.07 թ-ին «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի և «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի միջև կնքված «Զրածածկ տարածքների մաքրման աշխատանքների շրջանակներում Սևանա լճի մակարդակի նախատեսված քանակից ավելի բարձրացման հետևանքով առաջացած լրացուցիչ աշխատանքների կատարման» պայմանագրի շրջանակներում ընկերության կատարած աշխատանքների ընտրանքային ստուգմամբ բացահայտվել են աշխատանքների ոչ պատշաճ կատարման փաստեր, որոնք հիմնավորվել են նաև ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության «Անտառային պետական մոնիտորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի

փորձագետների մասնակցությամբ տեղում կատարված ստուգայցերի արդյունքներով և եզրակացություններով: Ընդ որում, նշված պայմանագրի կնքման համար հիմք ծառայած հիմնական գործոնը հենց Ընկերության դիմումն էր ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը՝ պայմանագրային ժամկետը փոփոխելու, ինչպես նաև ֆինանսավորումն ավելացնելու վերաբերյալ՝ որպես հիմնավորում ներկայացնելով Լճաշենում գտնվող տեղամասում մաքրման աշխատանքների բարդությունն ու առաջացած լրացուցիչ դժվարությունները:

Այսպիսով, Լճաշենի տեղամասում իրականացված աշխատանքների թերի կատարումը թույլ է տալիս նշված պայմանագրով նախատեսված 11,409.2 հազ. դրամը որակել որպես անարդյունավետ ծախս:

Եզրակացություն

- Նախարարության ապարատի պահպանման համար հաստատված նախահաշվի առանձին հոդվածների նկատմամբ թույլ է տրվել գերաժախս, իսկ որոշ դեպքերում բյուջետային միջոցներն ուղղվել են սպասարկող կազմակերպություններ, առաջացնելով դեբիտորական պարտքեր, խախտելով ՀՀ կառավարության 15.12.05թ. թիվ 2162-Ն և 21.12.06թ. թիվ 1851-Ն որոշման 5.1 և 5.3 կետերի պահանջները:
- «Երկրաբանահետախուզական աշխատանքներ» ծրագրով նախատեսված բյուջետային միջոցներից 2006թ. «Ընդերքաբան» ՊՓԲ ընկերությանը պակաս կատարված աշխատանքի դիմաց վճարվել է ավելի գումար 323.6 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:
- «Պահուստային հանքավայրերի գույքագրում» ծրագրով ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցներից 2006-2007թթ., նախարարության կողմից «Սահակ» ԱԿ-ին ավելի գումար է վճարվել 16,930.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետբյուջե:
- «Բնապահպանության ոլորտի տեխնիկական կանոնակարգի մշակման աշխատանքների գծով պետական պատվեր» ծրագրով նախատեսված երեք կանոնակարգի մշակման աշխատանքների փոխարեն ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված 2,600.0 հազ. դրամի շրջանակներում կատարվել է մեկ կանոնակարգի նախագծի մշակում, ծրագրի իրականացումից ակնկալվող արդյունքները ապահովվել են ոչ լիարժեք:
- «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վերանայման, սահմանների ճշգրտման և քարտեզագրման աշխատանքներ» ծրագրով նախատեսված թվով 11 արգելոցներից գույքային իրավունքի պետական գրանցման նախադրյալները չեն

ապահովվել, հատուկ պահպանվող ոչ մի տարածք ՀՀ կառավարության որոշմամբ չի հաստատվել և պետական գրանցում չի ստացել:

- «Ջրի ազգային ծրագրի մշակման աշխատանքներ» ծրագրով 2006-2007թթ. չկատարված աշխատանքների համար կապալառուին ավելի է վճարվել 14,611.9 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

- «Արաքս գետի հիդրոլոգիական դիտակետերի վերանորոգման և շինարարական աշխատանքներ» ծրագրով նախատեսված շինարարական աշխատանքները կատարվել են խախտումներով, թույլ են տրվել հավելագրումներ, գումարով՝ 6,401.7 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

- «Ծաղկաձորը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանող զբոսաշրջության կենտրոն» նպատակային խնդիրների լուծման միջոցառումների ցանկով նախատեսված հիդրոոդերևութաբանական միջոցառումների ծրագրով նախատեսված աշխատանքները փաստացի կատարվածից ավելի է հաշվարկվել 1,152.0 հազ. դրամով, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

- Հիդրոոդերևութաբանական կայանի շենքերի և կառույցների հիմնանորոգման աշխատանքները կատարվել են թերություններով, կապալառու կազմակերպություններին ավելի է վճարվել 1,021.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

- «Ծաղկաձորի օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիտորինգի կայանի ստեղծում և շահագործում» ծրագրով 2006թ. ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների ծախսը ակնկալվող արդյունավետություն չի ապահովել: Առ այսօր գնված սարքավորումները չեն տեղադրվել, իսկ կայանը չի գործում:

- «Հիդրոոդերևութաբանական կայանների տեխնիկական վերազինում» ծրագրով հատկացված միջոցների հաշվին ձեռք բերված օդերևութաբանական ավտոմատ կայաններից մեկը մինչ օրս գտնվում է ՊՈԱԿ-ի պահեստում և չի ծառայում նպատակին, չի ապահովում նախատեսված արդյունավետությունը:

- Պետական բյուջեից հիդրոլոգիական նավի գնման համար վճարվել է 153,000.0 հազ. դրամ, ձեռք բերված ապրանքի արժեքը՝ ըստ հանրապետություն ներմուծված մաքսային փաստաթղթի կազմում է 79,931.6 հազ. դրամ, տարբերությունը կազմում է 73,068.4 հազ. դրամ, որը չի կարող ապահովել պետական միջոցի ծախսման արդյունավետությունը:

- Կնքված պայմանագրերով նախատեսված ապրանքների մատակարարման ժամկետը խախտելու համար նախարարության կողմից չի հաշվարկվել և գանձվել ժամկետանց օրերի համար նախատեսված տույժը՝ գումարով 10,995.0 հազ. դրամ:

- Հաշվետու ժամանակաշրջանում՝ «Ուսյո Գեյթ» ՍՊԸ-ի կողմից պայմանագրային պարտավորությունները կատարվել են մասնակիորեն: Պայմանագրով նախատեսված՝ ջրում հայտնված ծառերի և թփերի մաքրման և ծառերը արմատախիլ անելու աշխատանքները առանձին տեղամասերում թերի են կատարվել: Այսպես, 03.12.07թ-ին «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի և

«Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի միջև կնքված «Զրաժանկ տարածքների մաքրման աշխատանքների շրջանակներում Սևանա լճի մակարդակի նախատեսված քանակից ավելի բարձրացման հետևանքով առաջացած լրացուցիչ աշխատանքների կատարման» պայմանագրի շրջանակներում Լճաշենի տեղամասում աշխատանքների թերի կատարման արդյունքում 11,409.2 հազ. դրամը որակվել է որպես անարդյունավետ ծախս:

- «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի կողմից անտառահատման տոմսերը կազմվել և Ընկերությանն են տրամադրվել առանց դրանցում նշված փայտանյութի ծավալները հիմնավորող համապատասխան փաստաթղթերի, որը դժվարություններ է առաջացրել հանձնվող անտառանյութի ծավալների սահմանման և գնահատման գործում:

- Պայմանագրերով սահմանված ժամանակացույցների խախտման հետևանքով հաշվարկվել է տույժ՝ 3,924.7 հազ. դրամի չափով:

- Անհամապատասխանություններ են արձանագրվել «Ուայդ Գեյթ» ՍՊԸ-ի և «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի միջև անտառանյութի հանձնման-ընդունման ակտերում, որի արդյունքում պակաս հանձնված անտառանյութի արժեքը կազմել է 3,676.5 հազ. դրամ:

- «Գեոէկոնոմիկա» ՊՓԲ ընկերության կողմից հաշվապահական հաշվառումը սահմանված պահանջներով չվարելու, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում շահույթը սխալ հաշվարկելու հետևանքով պակաս շահութաբաժին է հաշվարկվել և վճարվել ՀՀ պետական բյուջե, գումարով՝ 674.4 հազ. դրամ:

- Նախարարությունը, որպես լիազոր մարմին, ոչ մի միջոց չի ձեռնարկել «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ կետի պահանջի համաձայն, ընկերությունների դատական կարգով լուծարման ուղղությամբ:

- Որոշ ընկերություններ չեն հայտարարել և սահմանված կարգով գրանցել իրենց կանոնադրական կապիտալի նվազումը այն դեպքում, երբ երկրորդ ֆինանսական տարվա ավարտից հետո գուտ ակտիվների արժեքը պակասում է կանոնադրական կապիտալից:

- Ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերահսկումն իրականացնելու համար չի ընտրվել վերստուգող հանձնաժողով, որը կիրականացներ տարեկան արդյունքների ստուգումը և ստուգումների արդյունքների հիման վրա կպատրաստեր եզրակացություն, վերջինս պարտադիր պայման է տարեկան հաշվեկշռի հաստատման ժամանակ:

- Ձեռնարկությունների կողմից արտադրության և սպառման թափոնների շրջակա միջավայրում սահմանված կարգով տեղադրելու համար բնապահպանական վճարը պակաս հաշվարկելու հետևանքով պետական բյուջե պակաս է վճարվել 9,699.7 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

- Բնապահպանական պետական տեսչության կողմից կատարված ստուգման արդյունքում կազմված ակտերը, որոշ դեպքերում, կազմվել են օրենքի պահանջի խախտմամբ՝ չի արձանագրվել և չի գանձվել բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին ՀՀ

օրենքի 18-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված տուգանքը, վճարի գումարի 50 % -ի չափով, գումարով՝ 2,192.8 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Առաջարկություններ

ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը՝ ձեռնարկել միջոցառումներ՝

- թույլ չտալ առանձին ծախսային հոդվածներով փաստացի ծախսերի գերազանցում,
- արձանագրված խախտումների արդյունքում ՀՀ պետական բյուջե չվճարված 64,512.0 հազ. դրամը վերականգնելու ուղղությամբ,
- նախարարության համակարգի «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից թույլ տրված խախտումների արդյունքում չգանձված, կամ պակաս գանձված գումարները՝ 12,003.8 հազ. դրամը վերականգնելու ուղղությամբ,
- բնապահպանական պետական տեսչության և տարածքային բաժինների կողմից նշանակված վարչական տուգանքների և կազմված վնասի հատուցման արձանագրություններով նախատեսված գումարները պետական բյուջե գանձելու ուղղությամբ,
- «Շրջակա միջավայրում արտադրության և սպառման թափոնների տեղադրման» կարգը մշակելու և գործառնություն կանոնակարգելու ուղղությամբ,
- անօրինական ջրօգտագործող սուբյեկտների հայտնաբերման և իրավական դաշտ բերելու ուղղությամբ,
- ուժեղացնել վերահսկողությունը բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների հաշվարկման կարգի պահպանման նկատմամբ:
- ուժեղացնել հսկողությունը Սևանա լճի ջրածածկ տարածքների մաքրման աշխատանքների գնահատման և ընդունման, ինչպես նաև դրանց ժամանակին, պահանջվող որակով և ամբողջ ծավալով կատարման նկատմամբ,
- ապահովել 03.12.07թ-ին «Սևան» ԱՊ ՊՈԱԿ-ի և «Ուսյդ-Գեյթ» ՍՊԸ-ի միջև կնքված լրացուցիչ պայմանագրի շրջանակներում մաքրման աշխատանքների գծով առաջացած անարդյունավետ ծախսի վերացումը և աշխատանքների կատարումը՝ սահմանված պահանջներին համապատասխան,
- անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել պակաս հանձնված անտառանյութի դիմաց հաշվարկված 3,676.5 հազար դրամ արժեքով անտառանյութը վերականգնելու, ինչպես նաև պայմանագրերով սահմանված ժամանակացույցների խախտման հետևանքով հաշվարկված 3,924.7 հազ. դրամի տույժերը «Ուսյդ-Գեյթ» ՍՊԸ-ից գանձելու ուղղությամբ:

- ապահովել ջրածածակ տարածքների մաքրման աշխատանքների պահանջվող արդյունավետությունը, այդ նպատակով իրականացնել Սևանա լճի շրջակայքում ջրածածկվող անտառային տարածքների գույքագրումն ու քարտեզագրումը:

Սեկամսյա ժամկետում Վերահսկիչ պալատ ներկայացնել «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածով սահմանված տեղեկատվությունը: